

forfatteren

DANSK FORFATTERFORENING NO. 02 2024

Folkets bibliotek – i udvikling eller krise?

※ Litteraturen går til scenen ※ Kursuskatalog efterår 2024 ※

Handlingsplan

AF MORTEN VISBY, FORMAND FOR DANSK FORFATTERFORENING

Litteraturen foregår i hoved og hjerte hos den enkelte. Typisk derhjemme og ofte i enrum. Den har svagere institutionel tilknytning end andre kunstformer. Den er ikke knyttet til en samlet statslig institution med litteraturen i højsædet, men til forskellige kommunale biblioteker med litteratur som et kun underforstået formål. Desuden er dansk litteratur baseret på en cocktail af græsrods miljøer og et helt ureguleret kommercielt marked samt en undervisningssektor, hvor bøger spiller en stor rolle – men som et middel, ikke et mål. Det er i orden. En decentral, fri, levende, personbåret infrastruktur for en befolkning, der gerne vil tænke, læse, skrive og fortælle på deres eget sprog uden at måtte switche til californisk for at kunne udtrykke sig mere præcist om det væsentlige for et menneske.

Det er godt sådan. Men det betyder også, at litteratur modsat andre medier ikke er en bevillingsøkonomi. Når alle er enige om, at litteraturen er i krise, og når politikerne vil gøre noget ved det, fordi selv de stærkeste kommercielle aktører har smidt håndklædet i forretningsmodellen og givet fortabt over for udviklingen, er der ikke rigtig nogen centrale greb at skruer på. Hvad gør man som kulturminister, hvis man for eksempel gerne vil forbedre forfatter-

nes streamingvilkår og samtidig ikke mener at have nogen direkte politisk påvirkningsmulighed over for disse vilkår?

Ministeren har gjort det, at han har nedsat en meget bred arbejdsgruppe, der skal komme med ideer til en samlet handlingsplan for litteraturen, herunder ”hvordan forfatterne kan sikres bedre vilkår på det digitale bogmarked”. Det nye ved dette tiltag er, at det ikke tænker i kampagner, pilotprojekter og andet litteraturpolitisk lørdagsslik, men faktisk tager konsekvensen af vores atypiske rammevilkår og anerkender behovet for at se problemerne under ét på tværs af domæner som offentligt og privat, statsligt og kommunalt, kommercielt og kulturelt. Det glæder mig, ikke kun fordi det er præcis det, vi opfordrede ministeren til sidste år, men også fordi det netop på streamingområdet vil give forfatterstanden – og forlagsbranchen, hvis den vil – mulighed for at pege på et akut behov for bedre muligheder for at løse vores problemer gennem selvregulering. Når der netop ikke er nogen central bevillingsøkonomi at modificere i et politisk snuptag, må vi til gengæld have lov at skabe bedre vilkår gennem aftaler med hinanden. Det kræver blot en ophævelse af det konkurrence-retslige regime, der tillader kollektive aftaler på alle andre områder end dansk litteratur. Det vil i øvrigt en passant bemærket være gratis. ✖

Forfatteren

ISSN 0105-0753
 Nr. 02-2024, 83. årgang
 Udgives af
 Dansk Forfatterforening

Ansvarshavende:

Morten Visby

Redaktør:

Lene Møller Jørgensen
 redaktor@danskforfatterforening.dk

Bladudvalg:

Lene Møller Jørgensen,
 Anne Zenon, (S),
 Eva Parum (S),
 François-Eric Grodin (DOF),
 Jette Rydahl (BU),
 Maria Rørbæk (BU),
 Cindy Lynn Brown (L),
 Peter Hermann (Ill.),
 Thomas Dickson (F).

Grafisk design:

salomet grafik/Mette Salomonsen

Forsideillustration: Anne Pedersen

Tryk:

Plum Tree Press

Indsendte bidrag dækker ikke nødven-
 digvis redaktionens holdninger.

Eftertryk af artikler er tilladt med
 kildeangivelse.

Eftertryk af illustrationer er ikke
 tilladt.

Forfatteren udkommer
 fire gange årligt.

Abonnement tegnes gennem
 Dansk Forfatterforening,
 pris: kr. 575.

Deadline til dette nummer var:
 25 .april Udgivelse: 27. maj

03-24 Deadline: 22. august
 Udgivelse: 19. september

04-24 Deadline: 13. november
 Udgivelse: 11. december

Småt & godt

4-5

TEMA

Folkets bibliotek – i udvikling eller krise?

6-15

Litteraturen går til scenen

16-19

En faglitterær forfatterskole

20-21

Venindeliv i 1920'erne

22-25

Frit Rum

26-27

Illustratorerne er en faggruppe

28-30

Kursuskatalog

31-34

Fra generalforsamlingen 2024

35-36

Jura

37

Kalender

38

Portfolio

Sille Jensen

Bagsiden

ANNE PEDERSEN har tegnet forsiden. Hun er uddannet i Visuel Kommunikation fra Designskolen i Kolding og debuterede i 1995 med billedbogen *Hr. Flugt går under jorden*. Siden da er det blevet til mange billedbøger og også til illustrationer i bl.a. magasiner og blade.

FÆNGLENDE

100 forfattere og foredragsholdere var på scenen under årets krimimesse i Horsens fængsel

Og knap 7.500 besøgte messen, i løbet af de to dage den stod på. Blandt både forfattere og besøgende er der mange gengangere, der trofast kommer tilbage år efter år.

Der kommer dog også nye besøgende og en del yngre mennesker, som har fået interesse for genren via podcast og tv-programmer, ligesom der er et generelt fokus på true crime i tiden, ifølge biblioteksleder Claus Hagstrøm Hansen fra Horsens Kommunes Biblioteker, der står bag messen.

Der er krimimesse igen d. 5. og 6. april 2025. ✖

PEN

Forlægger og forfatter Mads Julius Elf er ny præsident for Dansk PEN

Mads Julius Elf er forlæggeren bag det uafhængige universitetsforlag U Press og det skønlitterære forlag Café Monde, ligesom han er forfatter til flere bøger og artikler om oplysningstiden.

PEN kæmper for den skrevne ytringsfrihed og for at skabe forståelse mellem forfattere og skribenter af enhver nationalitet samt arbejde for bevarelse af verdens litteratur, som det hedder i organisationens formålserklæring. Dansk PEN og Dansk Forfatterforening har også flere samarbejder om arrangementer og netværk. ✖

BUSREJSE

Den fantastiske bus er kørt helt til Kina

Jakob Martin Strids billedbog *Den fantastiske bus* er udkommet i Kina, hvor den solgte mere end 5.000 eksemplarer i løbet af den første halve time.

"Jeg har forsøgt at lave en historie, som er universel, og som kan læses af børn og voksne i hele verden, så det glæder mig, at det går godt med bogen også i Kina," siger Jakob Martin Strid om bogens modtagelse i Kina.

Kina er det første land uden for Danmark, som udgiver *Den fantastiske bus*, men bogen er også solgt til udgivelse i Frankrig og Ukraine, og flere lande er på vej.

I Danmark er bogen i skrivende stund solgt i langt over 50.000

eksemplarer siden udgivelsen. Jakob Martin Strid modtog Kulturministeriets Illustratørpris for *Den fantastiske bus*. ✖

ØKONOMI

Stor stigning i antallet af ansøgninger til arbejdslegater for litteratur

Legatudvalget for Litteratur modtog i år 1162 ansøgninger om arbejdslegater, og det er ca. 20 procent flere end sidste år. 304 ansøgere fik et ja fra udvalget, som uddelte litteraturlegater for 34,9 millioner kroner. Dermed er litteraturen det kunstområde, der i denne omgang har modtaget flest kroner fra Statens Kunstfond. ✖

Når økonomien går baglæns,
står børnene først.
RED BØRNEBOGEN
som trues af nedskæringer.

Kortet er tegnet af Lilian Brøgger for Børne- og ungdomskulturfonden, Børne- og ungdomsgruppen i Dansk Forfatterforening, Nyhave 21, 1051 København K, giro 9121307 og Kulturministeriets Arbejdsgruppe om Børn og Kultur, Nybrogade 2, 1203 København K.

"Red børnebogen", står der på postkortet, som illustratør Lilian Brøgger tegnede til Dansk Forfatterforenings BU-gruppe som nyuddannet tegner i første halvdel af 1970'erne. Læs interviewet med Lilian Brøgger og flere af hendes kolleger om kampen for bibliotekspenge og vejen ind i Dansk Forfatterforening under BU-gruppen til selvstændig faggruppe i dag. Side 30.

← Hvor kom vi fra

er en antologi med bidrag fra 45 forfattere og otte billedkunstnere, som alle har det tilfælles, at de har en særlig tilknytning til Aarhus. Blandt bidragsyderne er Jens Blendstrup, Anya Winqvist, Kathrine Assels, Louise Juhl Dalsgaard, Michala Elk, Daniel Boysen og Hans Tyrrestrup. Hans Tyrrestrup har bidraget med maleriet, som er gengivet her. Han er forfatter og billedkunstner, der er et partnerskab mellem hans tekster og malerier, siger han og karakteriserer sig selv som "en krydsning mellem en maler og en digter".

Rejselyst

Fælles forfatterrejse til bøgernes verden

"Noget af det skønneste ved Dansk Forfatterforening er at mødes med andre med samme interesse og virke som én selv. Det er dejligt at være faglige og sociale sammen, og derfor fik vi ideen – hvorfor ikke lave det ultimative mix af faglighed og socialt samvær og kombinere det med en superfed litterær oplevelse og research?" siger forfatterne Lise Bidstrup og Anna Bridgwater.

Mixet er blevet til *Pegasus Litterejser*, hvor de to forfattere vil tilbyde rejser til bogmesser og events i udlandet. De vil arrangere fællesrejser til nogle af de fedeste bogmesser i verden, lyder ambitionen. Og de er begge meget erfarne rejsende og har stor rejselyst. Anna Bridgwater arbejder mellem opgaver som forfatter og oversætter også som rejseleder, og Lise Bidstrup betegner sig selv som en mangeårig, inkarneret rejsende.

Første rejse bliver til verdens ældste litteraturfestival, Cheltenham Literature Festival, i et grønt område i den gamle by med både nye og meget kendte navne, som skriver lyrik, biografi, fiktion, nonfiktion, børnebøger, YA-litteratur og hybridgenrer.

Sammen med Risskov Rejser arrangerer de to forfattere en grupperejse til Cheltenham fra torsdag d. 9. til mandag d. 14. oktober med afrejse fra København.

Folkets bibliotek – i udvikling eller krise?

Biblioteket er ikke, hvad det har været.

Det er nemlig under konstant forandring og har altid været det. Skiftende politik og ideologisk fokus påvirker biblioteket, og i de senere år har digitalisering og konstante nedskæringer ændret folkets bibliotek.

Og i mindre byer og nogle egne ligefrem lukket det.

I den danske, og den internationale, biblioteksverden er der en bevægelse fra *collection* til *connection*, en bevægelse fra materialesamling til relaation mellem mennesker, lokalsamfund, andre kulturudbud.

Vi taler med lånere, biblioteksansatte og en forsker om den store omstilling.

AF LENE MØLLER JØRGENSEN ILLUSTRATION: ANNE PEDERSEN

Færre bøger og mere fokus på formidling

AF LENE MØLLER JØRGENSEN

Folkebiblioteket er en del af velfærdssamfundet, og ligesom andre velfærdsinstitutioner i det moderne samfund lider det under stramme kommunale budgetter. Men der er også lyspunkter. Vi indleder med en rejse gennem det danske folkebiblioteks historie.

”Bibliotekerne har altid forandret og udviklet sig i takt med samfundsudviklingen og – naturligvis, kan man sige – efter politiske visioner og prioriteringer, økonomiske vilkår og også efter den brede befolknings fokus og kulturinteresse,” siger **Henrik Jochumsen, kultursociolog og lektor på Institut for Kommunikation på Københavns Universitet.**

Han forsker i folkebibliotekets udvikling i et globaliseret, digitaliseret videns- og oplevelses-samfund, og han tager os på en kort tur i det danske folkebiblioteks udvikling gennem tiden.

”Jeg ser biblioteket som værende en del af den europæiske oplysningstanke, hvor det handlede om dannelse, oplysning, myndiggørelse og demokrati – og også om social mobilitet. Hvordan alt dette så kommer konkret til udtryk, afhænger af tid og sted. Bogen var oprindelig det

centrale middel til alt dette, men andre ting er løbende kommet til, og i dag er biblioteket ikke kun en ramme om bøger, ligesom det heller ikke kan rumme al litteratur – biblioteket skal også udvælge efter aktualitet og en række andre kriterier.”

Den første bibliotekslov

Danmark fik sin første bibliotekslov i 1920, og siden da har folkets bibliotek forandret sig kolossalt.

”I 1920 og årene derefter havde bibliotekerne først og fremmest fokus på faglitteraturen. Folket skulle have viden, adgang til viden og information, men ganske langsomt kommer også skønlitteratur på banen,” fortæller Henrik Jochumsen.

Velfærdstanken og velfærdsstaten rører på sig i 1950’erne og 1960’erne – i 1961 fik Danmark det første kulturministerium, med Julius Bomholt som kulturminister, som i øvrigt også fik ideen til Statens Kunstfond.

”Med oprettelsen af det første danske kulturministerium kommer ønsket om dannelse til folket i fokus, dannelse og demokratiforståelse, og litteraturen skulle være den rigtige, den gode, den anerkendte litteratur. Kultur, og herunder litteratur og biblioteket, bliver nu anset for

en del af velfærdsstaten i lighed med skoler, hospitaler osv.”

Sideløbende med ønsket om den ”rigtige” og ”anerkendte” litteratur klinger 1960’erne og 1970’erne også af pigtrådsmusik, ungdomsoprør og Femølejr.

”Dermed kom der også en ny vision om, at der findes mange forskellige slags kulturer, og det fik biblioteket til at åbne sig for nye materialer. For krimilitteratur, musik, tegneserier, som ikke var blevet anset for fint eller for kultur overhovedet og derfor ikke havde haft ret til en plads på biblioteket. Nu gik det fra, at ungdomskulturen måske havde en enkelt hylde på biblioteket, til at den blev en integreret del af samlingen,” siger forskeren.

Vi er kommet til 1980’erne, fattigfirserne med kartoffelkur, med yuppier, punkere og diskere.

”I 1980’erne blev lånerne, læserne og borgerne på biblioteket til kunder, biblioteket blev mere markeds- og efterspørgselsorienteret; kunder – det er jo sådan nogle, der skal have, hvad de vil have, ellers går de et andet sted hen. Biblioteket følger udviklingen med de markedsorienterede 80’ere og med 90’ernes begyndende digitalisering. Omkring årtusindskiftet begynder bibliotekerne i højere og højere grad at blive til brede kulturhuse mange steder i landet, og det indleder udviklingen med, at besøgstallet stiger, mens udlån af materialer falder. Der er færre fysiske materialer og mere plads til mennesker, der kommer til foredrag, kurser, læsekredse. Og i dag kan man jo tale om to biblioteker – det fysiske og det digitale,” siger Henrik Jochumsen.

Lokal forankring

Landets folkebiblioteker led kraftigt under kommunesammenlægninger og under kommunalreformen i 2007. Filialer blev nedlagt, sammenlagt eller kraftigt beskåret – og under en trængt kommunal økonomi falder blikket ofte på det lokale bibliotek. Er det nu nødvendigt med bemandede åbningstider hver dag, forfatterbesøg og indkøb af smalle værker, når vi mangler pen-

ge til hjemmeplejen? Det betyder, at prioriteringen af folkebiblioteket er meget forskellig på tværs af landet. Og Henrik Jochumsen understreger også, at landets folkebiblioteker er blevet mere forskelligartede, ikke kun på grund af kommunernes forskellige økonomiske formåen, men også på grund af aktive valg. Han peger på, at der er biblioteker, der fokuserer på den klassiske litteratur, andre på de arrangementer, der kan skabe relationer mellem mennesker, og atter andre på nye kultur- og kunstformer.

”Tidligere var det en målsætning, at alle biblioteker skulle have samme typer af tilbud, men i dag er der større lokal forankring og selvbestemmelse.”

Fra bibliotekar til formidler

Fra 1956 til 2013 blev alle bibliotekarer uddannet fra samme læreanstalt, nemlig Danmarks Biblioteksskole. I 2013 fusionerede skolen med Københavns Universitet og blev til Institut for Informationsstudier, som senere blev til Institut for Kommunikation, da det fusionerede med Institut for Medier, Erkendelse og Formidling. Dermed findes der ikke længere en særskilt bibliotekaruddannelse.

Bibliotekskritikerne er mange – også blandt Dansk Forfatterforenings medlemmer. Forfatteren har lavet en lille rundspørge blandt medlemmer, hvor et ofte fremført kritikpunkt er, at der mangler uddannede bibliotekarer, de er forsvundet, og med dem er formidlingen af litteraturen på biblioteket også forsvundet. Henrik Jochumsen er ikke enig. Tværtimod. Han ser en kurs med mere formidling, mindre materiale-samling.

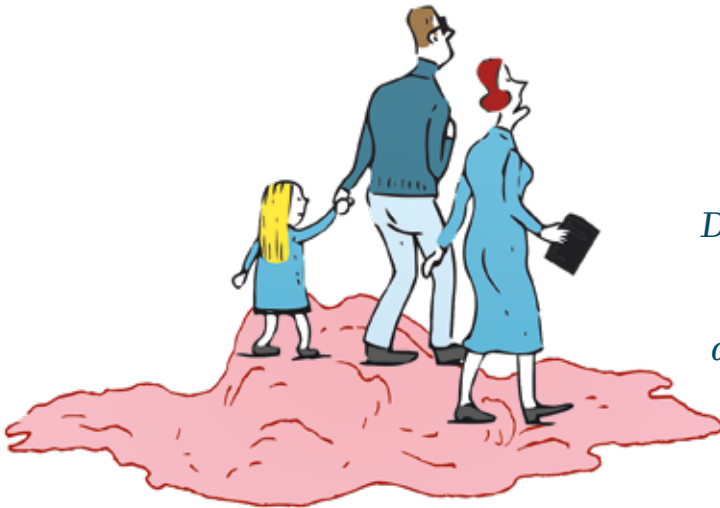
”Bibliotekarer i dag har meget forskellige baggrunde og kompetencer – de er litterater, forlagsfolk, journalister og generelt kommunikationsuddannede, og der er kommet mere fokus på formidlingen af litteratur, hvor man tidligere i højere grad blot stillede materialer til rådighed. Dengang alle blev uddannet fra samme skole, blev bibliotekarer jo naturligt nok en

*
**

Der er færre fysiske materialer og
mere plads til mennesker,
der kommer til foredrag, kurser,
læsekredse

Biblioteksforsker Henrik Jochumsen

meget homogen størrelse, i en periode nærmest samme alder, samme frisure, samme køn. Det kan også blive for homogent, og så er faren, at man formidler til dem, der ligner en selv, frem for at se, at der findes mange og mange meget forskellige brugere. Mangfoldighed skaber dynamik og nedbryder barrierer. Internationalt, og også i Danmark, har der gennem en årrække været en bevægelse i biblioteksverdenen fra *collection* til *connection*, med fokus på relationer – til lokalsamfundet, mellem mennesker, og hvor brugerne af biblioteket selv er med til at skabe indhold – frem for bogsamlingen. Biblioteket åbner sig mere og mere mod det omgivende samfund, også over for minoritetsgrupper. Brugerne er i fokus, og det betyder også færre bøger,” siger Henrik Jochumsen.

Fra skranke til scene

Bibliotekarer har altså fået andre opgaver end tidligere, og Henrik Jochumsen ser derfor deres forskellige uddannelser og erfaringer i dag som en styrke, også selvom både biblioteker og bibliotekarer har kæmpet med identiteten. En identitet, der tidligere blev skabt gennem materialerne. Men den stærkt målrettede uddannelse kunne vel også noget?

”Den gamle bibliotekar havde nogle kernekompetencer såsom søgning og katalogisering, og det kan blive savnet. Teknologi og digitaliseringen kan og har også overtaget meget af det område, men der skal være et menneske bag teknologien – det er ikke mange år siden, at f.eks. materialer om homoseksualitet var registreret under psykisk sygdom. Og det skal der altså mennesker til at ændre.”

Bevægelsen fra *collection* til *connection* med mange arrangementer og events falder ikke i god jord hos alle; nogle foretrækker en stationær bibliotekar, som man kan finde og stille spørgsmål til. Også det moderne biblioteks placering i kulturhuse med borgerservice, café, værksteder og scener bliver ofte kritiseret i debatten om bibliotekets rolle. Bibliotek betyder *bogsamling*, hedder det. Ordet *tivolisering* bliver nævnt i forbindelse med events på biblioteket under research til denne artikel.

”Tivolisering? Nej, det genkender jeg ikke. Men barndommens bibliotek er væk, hierarkierne er nedbrudt, og folkebiblioteket i dag har en anden rolle end tidligere,” siger Henrik Jochumsen. ✖

De nye formidlere

Bibliotekaren er blevet til litteraturformidleren, og det er en udfarende og optrædende rolle, ligesom også forfattere i dag forventes at optræde på festivaler og litteraturmesser.

Daniel Boysen er både forfatter og litteraturformidler. Uddannet cand.mag. i nordisk sprog og litteratur og religionshistorie blev han i 2016 ansat som litteraturformidler på hovedbiblioteket i Aarhus, Dokk1, og for nogle år siden flyttede han til København, hvor han også har arbejdet som litteraturformidler. Han siger selv, at han er en del af den første generation af litteraturformidlere, der er rykket ind på bibliotekerne blandt de klassisk uddannede bibliotekarer.

Mens den klassiske bibliotekaruddannede har fokus på samlingen, har formidleren fokus på at aktivere samlingen, sådan kort sagt. Daniel Boysen betegner den formidling af litteratur, han selv udøver, som iscenesat litteraturformidling. Litteratur på scenen.

”Det er morgenmøder med en kort oplæsning og en samtale om litteratur over en kop kaffe. Det er kuraterede udstillinger; booktalks, hvor f.eks. fire bibliotekarer hver fortæller om fire bøger, der har gjort stort indtryk på dem; et skriveværksted eller en poesioplæsning med klaverspil, som jeg f.eks. har gjort,” siger Daniel Boysen.

Efter arrangementerne ligger bøgerne klar til at blive bladret i og lånt med hjem. Som litteraturformidler bevæger man sig rundt på biblioteket i modsætning til at stå stationært, bag en skranke, og vente på, at folk henvender sig til en, siger han.

”Det er vigtigt, at man er nysgerrig på nye tendenser i litteraturen, men altså også at man skaber en scene, et rum, hvor der er grobund for en debat, oplysning og samtaler, som tager

udgangspunkt i virkeligheden, som er faktisk funderet, nuanceret, saglig og venlig – det er der mere brug for end nogensinde. Om et aktuelt emne, det kunne være Israel og Palæstina, som der også findes en stor mængde litteratur om.”

Ud-af-huset-formidling

Det gode bibliotek har råd til bøger og til mennesker, til personale, men det kniber det noget med mange steder. Daniel Boysen var senest ansat på Bibliotek Rentemestervej i Københavns Nordvestkvarter og var dér med til at fejre kobberbryllup, 12½ år mellem bibliotek og området. Da samlivet dengang blev indledt med bibliotek, café, sy-, male-, trykke- og tegneværksteder, var der to-tre gange så mange ansatte som i dag, hvor der er én litteraturformidler eller bibliotekar til stede i tre timer på hverdage og lørdag. Selvom der også er personale på arbejde uden for de timer, er de ikke tilgængelige for publikum, men forbereder arrangementer og løser praktiske opgaver.

Som litteraturformidler har Daniel Boysen også iscenesat litteraturen og bogen uden for biblioteket.

”Det er med projekter, hvor man f.eks. opsøger udsatte borgere i et boligområde, hvor kun få læser. Eller for mennesker genhuset langt fra hjemmet, som mødes i et beboerhus, hvor vi laver oplæsning og guidet fælleslæsning. Ting, som bringer folk sammen, får dem i gang med en samtale. Og så har vi selvfølgelig bøger med.”

Da Daniel Boysen var helt ung, blev han selv reddet af litteraturen – og en bibliotekar – fortæller han. Han var i vildrede med sit liv, havde ingen penge og ikke råd til internet, så hver dag gik han på biblioteket. En ældre bibliotekar havde lagt mærke til ham, og at han ofte sad og skrev i en notesbog. Hun spurgte, hvad han lavede, han svarede, at han skrev lidt på noget, og så viste hun ham en bog af Per Petterson. Kender du ham? Næ, det gjorde han ikke. Men interessen for litteratur var vakt – og også for biblioteket.

”Udsatte borgere eller grupper kommer ik-

*Biblioteket er en kerne i
velfærdssamfundet, uden det
mister vi vores ånd og sjæl.
Jeg plejer at sige, at vi er de varme
hænder for sindet*

Forfatter og litteraturformidler Daniel Boysen

ke ind, hvis der ikke er mennesker, personale, derinde. Biblioteket er en kerne i velfærdssamfundet, uden det mister vi vores ånd og sjæl. Jeg plejer at sige, at vi er de varme hænder for sindet,” siger han.

En god blanding af faggrupper

Som nævnt blev Danmarks Biblioteksskole lukket ned i 2013, men der er selvfølgelig stadig mange med den **klassiske bibliotekaruddannelse på arbejdsmarkedet. En af dem er 48-årige Jette Holmgaard Greibe.**

”Ja, ja da, jeg er sådan en rigtig, gammeldags uddannet bibliotekar fra den gamle Biblioteksskole,” siger hun.

Jette Holmgaard Greibe er ansat på børnebiblioteket på Dokk1, hovedbiblioteket i Aarhus – det er moderne, visionært og på ingen måde et gammeldags, klassisk bibliotek.

”Her er forbavsende få bøger, men vi holder fanen højt og fast i bogen. Skaber en ramme om børnene med bøger,” siger hun.

Jette Holmgaard Greibe er uddannet fra Danmarks Biblioteksskole i 2007, senere har hun sideløbende med sit job taget en master i Børns litteratur og medier.

”Personligt har jeg det sådan, at når det hand-

ler om formidling, så tænker jeg bøger og griber tre titler, tre konkrete bøger på hylderne. Litteraturformidleren tænker litteratur,” siger hun.

Bibliotekaruddannelsen var ikke en litterær uddannelse, hovedvægten lå på informationsøgning og logistik, selvom man må antage, at de, der søgte uddannelsen, også interesserede sig for litteratur og læsning.

”Den avancerede informationssøgning er der ikke så meget brug for i hverdagen som bibliotekar længere, fordi folk i høj grad selv kan søge oplysningerne frem. Kun i særlige stillinger som specialister er der behov for de særlige søgestrengte, vi har kendskab til. Som bibliotekar er mange nok fastlåst i billedet af, at biblioteket er et sted med bøger, og at dér er det bibliotekaren, der bestemmer. Jeg har hørt ældre bibliotekarer gyse over, at der kommer så mange børn på børnebiblioteket,” siger Jette Holmgaard Greibe og griner.

Fælles og individuel formidling

På Dokk1 er der fuldt blus på formidlingen og en forståelse af, at hvis børn skal begynde at læse, så skal deres interesse fanges, de skal drages ind i litteraturen og bøgerne. Ikke kun præsenteres for dem.

”Jeg har tidligere arbejdet på et lille, lokalt bibliotek, hvor børnene kom forbi efter skoletid, og hvor relationen mellem bibliotekar og det enkelte barn var afgørende. Vi kendte hinanden, og de kunne bede mig om at finde noget til dem, der var lidt ligesom den dér sidste bog, de havde læst. På Dokk1 kommer de ikke bare forbi alene eller to og to. Vi ligger for langt væk, de kan eller må ikke gå alene herved. De kommer med deres lærere, pædagoger eller forældre.”

Det er formidlingen tilrettelagt efter. Børnebiblioteket har et tæt samarbejde med kommunens skoler og daginstitutioner, og hver dag er der mindst tre store skoleklasser og adskillige daginstitutioner på besøg. Teamet på børnebiblioteket består af 11 mennesker med forskellige faglige kompetencer. Skolelærere, en pædagog, en kreativ formidler med baggrund i dramaturgi, formidlere med baggrund i litteratur og klassisk uddannede bibliotekarer. Et bredt felt med hver deres styrker.

Den individuelle formidling prioriteres også stadig, og Jette Holmgaard Greibe og kolleger laver f.eks. litterære lykkeposer. De taler med børnene – ”det er bibliotekarer rigtig gode til, at interviewe børnene” – og så bliver der skrevet et ark på hvert barn. Hvad har de tidligere læst, hvad var godt, hvad var kedeligt, hvilke hobbyer og interesser har de? Derefter finder bibliotekarerne fem bøger, der passer til det enkelte barn, som får bøgerne overrakt i en pose. En litterær lykkepose. ✖

København og det centraliserede bibliotek

Der er og har været offentlig debat og kritik i København af byens biblioteker – fra forfattere og fra bibliotekets mange andre brugere. De har reageret på færre bøger og tomme hylder på deres lokale bibliotek. En af dem er **oversætter Signe Lyng**:

”Jeg bemærkede de tomme hylder på mit bibliotek på et tidspunkt sidste år, hvor der også var offentlig debat om det – nu er hylderne så blevet fyldt mere op. Men typisk er det med fire-fem tykke bøger med samme titel, der står side om side.”

Signe Lyng fortæller, at hun i høj grad bruger biblioteket digitalt – altså hun sidder hjemme ved sin computer og bestiller de materialer, hun skal bruge. Det er der rigtig mange, der gør, og det fungerer perfekt. Men når hun henter sine bestilte bøger, vil hun også gerne have mulighed for at botanisere – gå langs hylderne og finde bøger, som hun ikke selv lige havde overvejet.

Redaktionen på Forfatteren har forsøgt at få

interviews med både bibliotekschef Jakob Heide og kultur- og fritidsborgmester Mia Nyegaard (Radikale Venstre) for at stille spørgsmål om tomme hylder, centraliserede udstillinger, bogindkøb, selvstændig formidling på de lokale biblioteker og fremtiden på biblioteket – det har ingen af de to dog haft mulighed for, fortæller en pressemedarbejder ad flere omgange. Men forvaltningen og kulturborgmesteren har, via pressemedarbejderen, svaret skriftligt på en række spørgsmål fra Forfatteren. Der har derfor ikke været mulighed for at stille uddybende eller opklarende spørgsmål.

På spørgsmålet om tomme hylder skriver forvaltningen:

”Der er flere bøger på vej til hylderne. Vi har haft problemer med at ramme det rette niveau med mængden af bøger på hylderne og den rette sammensætning med et større spænd i præsentation af materialer på hylderne. Men tilbud med flere titler til ’botanisering’ bliver øget i løbet af de næste to måneder og vil fremover være permanent i bibliotekerne.”

Besparelser

Alle udstillinger på Københavns 20 biblioteker er ens og bliver centralt bestemt. De består af borde og paller med bunker af bøger under overskrifter som ”Bestsellere og anmelderदारlings”, ”Debat og samfundsaktuelle nyheder” og ”Nye mordsaer og nervepirrende thrillers”. Denne ensretning på tværs af biblioteker og bunkerne med fem-seks ens titler har også mødt stor kritik.

Det handler om besparelser, skriver forvaltningen. De lokale udstillinger er sparet væk, fordi det koster for meget i medarbejdertimer at arrangere udstillingerne og rydde dem op bagefter. Og ifølge forvaltningen har undersøgelser vist, at lånerne efterlyser flere udstillinger med inspiration og nyudgivne bøger. Og det får de med stakkeudstillingerne.

Man kunne tro, at det større indkøb af f.eks. bestsellers og anmelderदारlings ville medføre færre indkøb af smalle og særlige titler. Men

*
**

Mit problem med både de centraliserede udstillinger og de færre titler på hylderne er, at den gamle litteratur, den, der ikke lige er oppe i tiden eller er oversat – den er der ikke, den står på et lagerhotel, og så finder man den ikke

Oversætter Signe Lyng

det er ikke tilfældet, skriver forvaltningen, fordi der ikke kun købes bestsellers til udstillingerne, men også smallere bøger, så generelt har det ikke haft indflydelse på indkøb af det øvrige materiale til hylderne.

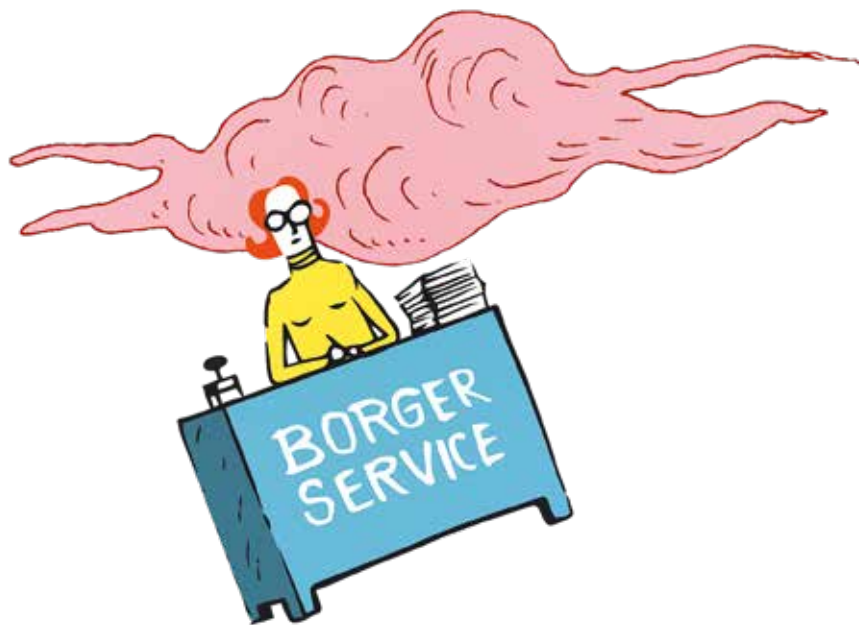
”Mit problem,” siger Signe Lyng, ”med både de centraliserede udstillinger og de færre titler på hylderne er, at den gamle litteratur, den, der ikke lige er oppe i tiden eller er oversat – den er der ikke, den står på et lagerhotel, og så finder man den ikke.”

Dermed er de bøger, vi ser på biblioteket, kun toppen af isbjerget, siger Signe Lyng, og det synes hun er ærgerligt.

Mange kommuner har centraliseret deres indkøb af materialer, og nogle hovedbiblioteker køber også ind til biblioteker uden for deres egne kommuner. I København sidder der et hold på syv erfarne, opdaterede indkøbere, som handler inden for en række politiske og lovbestemte rammer og kriterier. De køber ind på ugentlig basis, ansatte på de lokale biblioteker kommer også med forslag og ønsker, og det samme kan borgerne.

Drømme og realitet

I øjeblikket arbejder København på en ny bib-

lioteksstrategi, som skal vedtages til efteråret. Den nuværende strategi med bl.a. centraliserede udstillinger blev vedtaget i 2018, men intet tyder på, at det bliver lavet om, ligesom der heller ikke er tegn på, at bibliotekerne bliver prioriteret eller tilført flere midler. Måske snarere tværtimod.

Kulturborgmester Mia Nyegaard skriver til Forfatteren:

”Byen vokser, og københavnernes forventer kulturtilbud af høj kvalitet. Derfor er det vigtigt, at vi får prioriteret og sat retningen for, hvor vi vil hen med de kommunale tilbud på biblioteks- og kulturhusområdet. For vi kan ikke få det hele.

For mig er det vigtigt, at bibliotekerne kommer til at danne ramme om litteraturen, læsning og fællesskaber. Men nogle af de ting, vi skal have drøftet, er, om vi for eksempel skal have færre biblioteker, men til gengæld flere titler og mere liv? Hvordan får vi de bedste tilbud, og hvad kan vi overlade til andre aktører? Det ser jeg frem til at arbejde med.”

I forbindelse med den nye strategi er der holdt borgermøder, og ansatte på bibliotekerne er blevet bedt om at fortælle om deres drømme for de københavnske biblioteker. For kort tid siden fik de samme biblioteker dog besked på, at der ikke

må planlægges nye arrangementer og formidlingstiltag – allerede planlagte arrangementer og events bliver gennemført. Samtidig opfordres de ansatte til at overveje at gå på deltid eller tidlig pension, ligesom nogle ledige stillinger ikke genbesættes.

Københavns Biblioteker har præsenteret deres strategi og udstillingspolitik til fri inspiration for resten af landets biblioteksvæsener, hvoraf mange er økonomisk trængte og truet af lukning – gennem årene er mange små, lokale filialer lukket eller blevet til afhentningssteder, og den udvikling fortsætter. ✖

Ganløse Bibliotek vil ikke dø

*Vi har stadig vores eget
lille bibliotek her i landsbyen,
men kun fordi vi virkelig
har kæmpet for det*

Forfatter Anne Hjelmsø

”Vi har stadig vores eget lille bibliotek her i landsbyen, men kun fordi vi virkelig har kæmpet for det,” siger **forfatter Anne Hjelmsø**.

Hun bor i Ganløse, en lille landsby med ca. 3000 indbyggere, som ligger i Egedal Kommune i Nordsjælland. I kommunen er der ni små landsbyer og tre større byer, i de større byer er der stadig biblioteker, og Ganløse har også bevaret biblioteket. Kommunalreform og kommunesammenlægning samt de senere års besparelser har kostet de små filialer livet.

Ganløse Bibliotek har da også stået over for lukning flere gange, men et meget aktivt Bylaug, hvor Anne Hjelmsø er blandt de drivende kræfter, har hver gang protesteret, sendt indsigelser, læserbreve, gået i fakkeloftog og har indtil videre haft held med at forpurre en lukning.

”Jeg tør godt sige, at kommunalpolitikkerne har været trætte af os, men vi bruger biblioteket virkelig meget herude og kan ikke undvære det. Jeg tror, at jeg er der næsten hver dag,” siger hun.

”Ganløse Bibliotek kunne fejre 90-års-fødselsdag for et par år siden. Landsbyens gamle centrum består af en samling bondegårde omkring et gadekær, en kro, en kirke og en mølle, og det var bønderne, der dengang startede deres egen bogsamling. De købte ind og lånte ud til hinanden, og på et tidspunkt kom der en bestyrelse til.”

I dag ligger biblioteket i en længe i en gammel, stråtækt gård, der rummer et par hundrede kvadratmeter med boghylder.

”Det er et meget traditionelt bibliotek, der er mange ældre bøger, men også en hylde med 14-dageslån. For et par år siden tog de vores bibliotekar fra os, og i dag er der ingen fast bemanding, men ti timer i løbet af ugen kommer der

en bibliotekar og administrerer forskellige opgaver på det lille kontor, men der er ikke faglig vejledning til læsere. Bibliotekaren afleverer de mange bestilte bøger, som afhentes af lånerne. Nye bøger placeres på 14-dageshylden. Afleverede bøger genplaceres på reolerne. Og de laver også rigtig gode projekter for børnene, når der er tid tilovers.”

Så Ganløse-borgerne låser sig selv ind med deres sundhedskort, og selvom der ikke er en bibliotekar eller en kulturformidler til stede, så er der masser af litteraturformidling på stedet, siger Anne Hjelmsø.

”Når vi afleverer en bog på ’Reol 1’, stiller vi den ofte med forsiden udad – så bliver den næste låner opmærksom på bogen. Det er en anbefaling fra læser til læser, en hylde, vi altid lige tjekker for gode ideer og låner bøger fra. Vi behøver ikke alle de nye krimier eller de elitære fin-kulturelle udgivelser der. Dem kan enhver læser selv bestille. De fleste læsere i landsbyen er især interesserede i nyere dansk litteratur,” siger Anne Hjelmsø, hvis bøger i øvrigt også er at finde på Ganløse Biblioteks hylder. ✨

Litteraturen går til scenen

Litteraturarrangementer er ikke, hvad de har været – de er blevet flere, sjovere, både poppede og dybt seriøse, krævende og nervepirrende.

Forfatter og oversætter Anna Bridgwater har stået på de skrå brædder på Nørrebro Teater flere gange de seneste måneder – for at tale og dyste om litteratur.

AF ANNA BRIDGWATER

Lampefeber. Ikke ligefrem det, jeg plejer at lide af som forfatter og oversætter. Men indtjeningen på bøger daler hurtigere, end man kan sige *royalties*, og der fødes flere og flere livearrangementer, hvor forfattere præsenterer deres egne – eller andres – værker for et levende publikum. Og rigtig mange forfattere siger ja til at optræde, i håb om at det er dér, pengene ligger – også selvom alene tanken giver lampefeber.

Derfor står jeg en februaraften på scenen på Nørrebro Teater, parat til at formidle forfatterparret Sjöwall og Wahlöös romaner for et publikum. Første gang jeg stod på scenen, var jeg tilkaldt som ekspert i Fay Weldon, fordi jeg havde oversat hendes sidste roman. Nu er jeg vistnok ekspert, fordi jeg for en menneskealder siden læste litteraturvidenskab.

Litterær dyst

Temaet er krimier, og i salen sidder omkring 300 tilskuere, som har købt billet for at høre Katrine Nyland Sørensen præsentere Agatha Christies forfatterskab og mig præsentere Sjöwall og Wahlöö. Cecilie Frøkjær er moderator, og undervejs skal publikum stemme om, hvil-

ket forfatterskab er bedst. Derfor titlen Enten-Eller, det har ikke noget med Søren Kierkegaard at gøre. Tidligere har Brødrene Grimm dystet mod H.C. Andersen, og Fay Weldon har dystet mod Thit Jensen, alt sammen forstås ved hjælp af stedfortrædere.

Men kan det overhovedet lade sig gøre at præsentere litteratur i en dyst, som om vi deltog i ”X Factor”? Giver det overhovedet mening at lade Agatha Christie dyste mod Sjöwall og Wahlöö? Ja, for dysten er ikke det væsentlige. Selve konkurrencen er blot et krydderi. Og når klasser fra gymnasier og professionshøjskoler møder op på Nørrebro Teater, blander sig med mere hjemmevante teatergæster og via mobilen stemmer på deres yndlingsforfatter, så er det lykkedes at få en ny generation til at få øjnene op for litteratur, selvom det måske ikke helt var frivilligt.

Som moderator Cecilie Frøkjær siger: ”Litteratur er ikke enten-eller, det er både-og.”

Charlotte Kjær, arrangementschef på Nørrebro Teater, fortæller om startskuddet til de litterære dystere:

”Vi havde længe gerne villet lave et litteraturarrangement, som adskilte sig fra de traditionelle saloner, hvor to litteraturkyndige samta-

ler om litteratur. Derudover var det vigtigt for os at bringe teatret i spil i arrangementet. Det tog lidt tid, før vi fandt frem til det rette koncept.”

Lysten til levende litterære arrangementer er global. Charlotte Kjær siger om Enten-Eller:

”Det er et format, jeg så i London, som vi har versioneret og skaleret, så det passer til vores scene, publikum og det, vi ønskede på Nørrebro Teater.”

Charlotte Kjær kan se, at der er et publikum til den levende litteraturformidling.

”Når vi eksempelvis laver forestillinger baseret på litteratur, oplever vi en stor interesse fra dem, som har læst bogen. Senest da vi spillede *Jytte fra marketing er desværre gået for i dag*. Og så har vi formatet ’Tænkepauser Live’, som tager udgangspunkt i videnskabelig formidling, hvor vi har oplevet en stigende interesse, lige siden vi startede det i 2016.”

Bogklubben på scenen

Der er mange mere traditionelle måder, forfattere kan møde publikum på. Men begivenheder, hvor litteraturen skal sælge billetter, fylde en sal og få publikum til at sidde stille og lytte i mere end en time, er stadig forholdsvis sjældne.

Forfatter, etnolog og livsstilsekspert Julia Lahme har sammen med filmanmelder og cand. mag. i æstetik og kultur Ann Lind Andersen startet en bogklub, Lind & Lahme Bogklub. Møderne foregår i biografen Empire Bio, hvor der er forfattersamtaler på scenen, og hvor publikum kan byde ind med spørgsmål og kommentarer undervejs.

Lind & Lahme forklarer:

”Vi kom til at tale om, at der mangler steder, hvor forfattere kan møde deres publikum uden for de store bogmesser. Det er simpelthen for svært at komme i kontakt med et publikum som forfatter, og samtidig er det for svært for læserne at komme i kontakt med forfattere og titler, som måske falder uden for de traditionelle mediers interessesfære. I en tid, hvor medier skærer ned på kulturstoffet, er der ikke mange steder tilbage, hvor man kan modtage en anbe-

faling, blive vist rundt i udbuddet, og da slet ikke møde nye og debuterende forfattere. Det forøger vi at råde bod på.”

Især to ting adskiller Lind & Lahme Bogklub fra klassiske forfattersamtaler: For det første er Lind og Lahme selv i deres farverige, pailletskinnende tøj meget langt fra den klassiske, gravalvorlige kulturformidler. Derfor har bogklubben en uhøjtidelig aura, som er helt anderledes end f.eks. International Forfatterscene i Den Sorte Diamant.

For det andet er der en stor bredde i de diskuterede bøger. Der er samtaler om bl.a. livsstilsbøger, romance og krimier.

”Dét er også en pointe for bogklubben. Vi er interesserede i faglitteratur, fiktion og i alt fra

*
**

*... rigtig mange forfattere
siger ja til at optræde, i håb
om at det er dér, pengene ligger –
også selvom alene tanken
giver lampefeber.*

Forfatter og oversætter Anna Bridgwater

*I en tid, hvor medier skærer ned på kulturstoffet,
er der ikke mange steder tilbage, hvor man kan modtage
en anbefaling, blive vist rundt i udbuddet, og da slet ikke møde
nye og debuterende forfattere.*

Lind & Lahme Bogklub

kogebøger til børnebøger og fotobøger. Vi har begge forskellige interesseområder og forskellige holdninger, perspektiver og erfaringer, og dem bringer vi i spil, når vi inviterer forfattere til at deltage. Det betyder, at viften er bred, og det har også den store fordel, at forfatterne deler publikum med hinanden. En gæst er måske kommet til bogklubben for at møde sin yndlingskrimiforfatter, men går derfra med inspiration fra en forsker og en ny interesse for ufoer. Litteratur kan inspirere som intet andet.”

Lind & Lahme melder, at der helt klart er et betalende publikum, som gerne vil opleve levende forfattere på en scene, og at interessen er stigende. Men det er ikke nogen guldrandet forretning.

”Det er ikke uden udfordringer at skabe et con amore-projekt og slå igennem, så det også trækker publikum. Vi bruger begge vores personlige sociale medier og laver al den larm for forfatterne, deres bøger og bogklubben, som vi kan. Der skal en del til for at promovere hver enkelt forfatter og hvert enkelt møde i bogklubben, og det gør vi naturligvis selv og beder også forfattere og forlag om at gøre det samme.”

Med Julia Lahmes mere end 31.000 følgere på Instagram og Ann Lind Andersens mere end

21.000 når de to mange mennesker på de sociale medier. Men der er endnu ikke økonomi til at tilbyde forfatterne honorar, og deltagerne må se deres optræden som PR, i stil med når forlag beder forfattere tale om deres bøger på Bogforum eller Historiske Dage uden honorar.

”Som sagt er det i høj grad et con amore-projekt, men vi håber, at vi med tiden kan tilbyde honorarer. Det kræver en anden form for finansiering eller måske en sponsor, og det er vi ikke lykkedes med at etablere. Endnu!”

Nerver

Bogklubbens forfattersamtaler foregår på en scene, og det kunne måske i sig selv afskrække nogle forfattere fra at deltage. Når jeg tænker på de mange mennesker, som mente, at det var meget modigt af mig at stille mig op på scenen på Nørrebro Teater, så synes jeg, det er en reel bekymring. Men Lind & Lahme har endnu ikke oplevet forfattere med hæmmende lampefeber.

”Nej, det er endnu ikke sket. I Lind & Lahme Bogklub sætter vi en ære i grundig forberedelse og i at skabe et trygt og uformelt miljø. Derfor har en del forfattere også fået deres scene-debut hos os, og også det er vi stolte af. Vi lever i en tid, hvor formidlingen er afgørende, og hos

Lind & Lahme Bogklub elsker vi, når vi kan bidrage, så man som gæst i bogklubben pludselig får en ahaoplevelse og lyst til at interessere sig for noget uventet. Vi får selv de oplevelser, ligesom de gæstende forfattere får dem i mødet med andre forfattere ved bogklubbens events.”

Nogle forfattere vil helst lade værket tale for sig selv og undgå at skulle stå på en scene. Som der står i et interview med forfatteren Lone Hørslev i Politiken d. 25. februar:

”Mange er på stikkerne og nervøse, når de skal optræde på Bogforum,” siger hun. ’Det er derfor, alle forlagene har backstage-barer. Jeg har aldrig været på Bogforum uden virkelig at gå til den.’”

Nerver skal overvindes

Charlotte Kjær fra Nørrebro Teater oplever heller ikke, at nervøsitet forhindrer ”eksperter” (i anførselstegn, fordi jeg ville sætte spørgsmålstegn ved min egen ekspertstatus) i at deltage i Enten-Eller.

”Det er ikke så meget, at de ikke vil stå på en scene, men måske mere en beskedenhed, hvor flere har svært ved at sige at ’ja, jeg ved faktisk meget om denne forfatter’. Mange siger, at de nok ikke er den, der ved mest, og henviser videre til andre.”

Beskedenhed er tilsyneladende ikke noget, der tynger mig. Men det med nervøsiteten kender jeg, uden dog at have misbrugt forlagenes backstage-barer til Bogforum. På et tidspunkt besluttede jeg mig bare for, at jeg nægtede at være et menneske, som måtte takke nej, fordi jeg var bange. Så stor en kylling ville jeg bare ikke være.

Den anmelderroste YA-forfatter Lise Villadsen siger lidt af det samme.

”Egentlig havde jeg altid forestillet mig, at jeg bare skulle sidde derhjemme og skrive. At forfatterlivet ikke behøvede at være andet end dét. Tanken om at stå foran et publikum gjorde mig nærmest angst. Også selv om jeg jo godt ved, at jeg er ekspert på det, jeg fortæller om. Frygten for publikummet gjorde de første par år, at jeg

*
**

Vi havde længe gerne villet lave et litteraturarrangement, som adskilte sig fra de traditionelle saloner, hvor to litteraturkyndige samtaler om litteratur.

*Charlotte Kjær,
arrangementschef på Nørrebro Teater*

ikke forsøgte at komme ud og fortælle om mine bøger, selv om det helt sikkert havde været oplagt at kontakte nogle skoler. Det var først, da skoler, biblioteker og litteraturfestivaler selv begyndte at henvende sig, at jeg tænkte: ’Okay, så må jeg tage mig sammen og prøve det af!’”

”De første par gange brugte jeg enormt meget energi på at forberede mig, være nervøs og til sidst at være på scenen. Bagefter var jeg helt flad og følte, jeg havde givet alt. Men nu har jeg efterhånden optrådt så mange gange, at jeg er begyndt at nyde det – især den lykkerus, der kommer bag efter et foredrag, hvor de unge har været særligt spørgelystne, og vi har haft en samtale om bøgerne og temaerne. Sidste år ansøgte jeg endda om at komme med i Statens Kunstfonds katalog ’Levende litteraturmøder for børn og unge’ for at nå endnu bredere ud. Jeg har indset, at det at møde læserne gør en kæmpe forskel. Både for læselysten hos de unge og for min helt personlige følelse af, at mit forfatter-skab gør en forskel for nogen derude.”

Live litteratur *gør* en forskel. Derfor er det godt, at litteraturen går til scenen. ✖

En faglitterær forfatterskole

Dansk Forfatterforenings faglitterære styrelse har iværksat **to pilotprojekter**, der skal afsøge muligheden for at oprette en uddannelse for faglitterære forfattere.

AF LENE MØLLER JØRGENSEN

Skønlitteraturen har en forfatter-skole, børnelitteraturen har en, og manuskriptforfatterne har en – og faglitterære forfattere vil også have en. For det kan måske skærpe interessen for at skrive faglitteratur og også professionalisere den, hvis der er et professionelt – og SU-berettiget – tilbud om undervisning i at skrive faglitteratur?

Det spørgsmål arbejder F-styrelsen på at af-dække og afprøve med to forskellige pilotprojekter, der baserer sig på workshops. Men faglitteratur er som bekendt et meget bredt felt – fra håndbøger over historiske værker, biografier og monografier til læremidler og systemer. Så kan man overhovedet sammensætte et hold, der kan give meningsfuld feedback til hinanden og finde undervisere, som kan inspirere og give input til så vidt forskellige forfattere?

”Ligesom i al anden litteratur handler det om skrivekunst, håndværk og erfaring i at skrive fagligt eller formidle fagligt, og det kan man oplæres i. Der mangler faglitterære forfattere i Danmark, så vi håber på at skabe flere dygtige fagforfattere og meget gerne lokke nye, yngre kræfter til,” siger Pernille Frost fra den faglitterære styrelse og tilføjer, at det jo ikke er nogen hemmelighed, at aldersgennemsnittet blandt de faglige forfattere er stigende, uden at der sam-

tidig kommer tilstrækkeligt med unge skribenter til. Dét er et problem.

Hun er selv forfatter til blandt andet læsesystemer og læsebøger til grundskolens yngste klasser, og det er også hende, der er styrelsens tovholder og forbindelsesled til de to projekter. Hun peger på, at de tre nævnte skoler i indledningen er offentlige og SU-berettigede undervisningstilbud, men at der ikke eksisterer noget lignende henvendt til faglitteraturen.

”Ny viden, kurateret viden, fra forskningen skal f.eks. løbende formidles i læremidler til grundskolen, gymnasier og andre ungdomsuddannelser, og det mangler i dag. Det betyder noget for fødekæden, at akademiske forskere så sjældent formidler deres resultater til almenheden. Det er jo herfra, at lærebogsforfattere henter deres stof og viden om nye indsigter. Her burde der også være mulighed og måske nærmest en forpligtelse til at lære at formidle ny viden i en mere tilgængelig form,” siger Pernille Frost. Hvis lærebogsforfatterne udelukkende skal tage afsæt i oversat forskningsformidling, så kommer det danske perspektiv til at mangle. Af disse grunde er der faglitteratur, som ikke bliver skrevet i dag.

Workshop med seks forfattere

Det ene projekt er en workshop med seks møde-gange a fire timer i løbet af sommeren, og an-

søgerne har beskrevet et projekt med en tydelig og klar idé, som de vil arbejde med. Forfatter og historiker Hanne Fabricius bliver mødeleder og referent på hver workshop. Når pilotprojektet slutter, skal workshoppenes struktur og rammer evalueres af både Hanne og deltagerne.

”Vi har netop fundet fem deltagere, og det var ikke svært at vælge. For det første var det interessante og værdige projekter, for det andet kom der fem ansøgninger! Vi fik dog en del kommentarer fra medlemmer, som havde lyst til at deltage en anden gang, når vi forhåbentlig kan melde datoerne ud lang tid i forvejen. De fem medlemmer er i aldersgruppen 55-70 år, kommer fra Storkøbenhavn, Midtsjælland og Nordjylland, og deres projekter er hhv. en håndbog, en lærebog og tre meget forskellige historiske fremstillinger og undersøgelser.”

F-styrelsen rakte inden opstart ud og holdt møder med forskellige aktører.

”Vitaltebl.a.medManuskripts-kolenforBørnefiktion, som jo startede på privat initiativ, for at høre deres erfaringer,” siger Pernille Frost og fortæller, at flere af de danske skoler for skrivundervisning i forskellige genrer har inspireret, ligesom norske faglitterære kolleger.

NFFO, Norges Faglitterære Forfatter- og Oversætterforening, har i flere år haft succes med workshopbaseret undervisning, hvor deltagerne får respons og sparring fra to erfarne fagforfattere. Det har tiltrukket nye, yngre fagforfattere, hvoraf flere efterfølgende er debuteret med fagbøger til børn. I år modtog NFFO 92 ansøgninger til deres 13 pladser.

”Og inspireret af de norske erfaringer har F-styrelsen netop besluttet at tilbyde en plads i workshoppen til en vordende forfatter med et godt projekt,” fortæller Pernille Frost.

Det andet faglitterære pilotprojekt er en masterclass med workshop over en lørdag-søndag på Hald Hovedgård i oktober. Der er plads til tyve deltagere, to erfarne og respekterede faglitterære forfattere vil holde oplæg, og i løbet af kurset får alle deltagere mulighed for an-

sigt-til-ansigt-sparring med en af underviserne.

I skrivende stund er der endnu ikke lavet aftaler med undervisere, men Hald er booket, og ideerne klar.

De to pilotprojekter er økonomisk delvist støttet af Forfatterforeningen, og håbet er, at erfaringerne også kan bruges af andre aktører i bogbranchen.

”Vi ønsker at arbejde for en anerkendelse af, at det er en profession at være faglitterær forfatter, at det er noget, man kan uddanne sig til, og – allerhelst – at det er noget, man kan leve af,” siger Pernille Frost. ✨

✨
✨ ✨

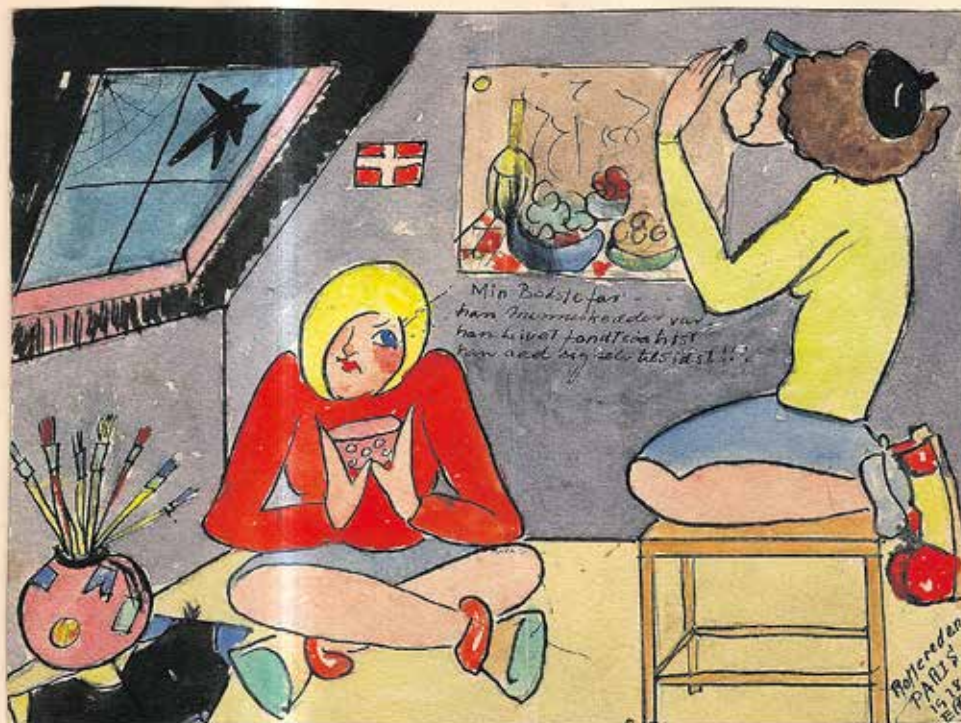
*Der mangler faglitterære
forfattere i Danmark,
så vi håber på at skabe flere
dygtige fagforfattere og
meget gerne lokke nye,
yngre kræfter til.*

Pernille Frost, F-styrelsen

Venindeliv i 1920'erne

Forfatter og litteraturhistoriker Lotte Thrane havde for længe afsluttet og afleveret sit manus om den danske kunstner Lili Jørgensens eventyrlige livsrejse fra København over Paris i 1920'erne og videre til Ouro Preto i Brasilien, da nyt og spændende materiale dukkede op.

AF LOTTE THRANE

Dagligdagsliv hjemme hos veninderne.

Tegning af Ellen Ruth Danholt

Hvad gør man, når man for længst har afleveret manus til en bog, og der så dukker nye oplysninger op? Oplysninger, der måske vil flytte om på grundhistorien om, hvad bogens hovedperson foretog sig i en vigtig periode af sit liv?

Ja – man beslutter at skrive et par afsnit om og beder sin redaktør have lidt tålmodighed. Og mens man kæmper med at få den nye fortælling på plads, bliver historien om Dona Lili, der drog fra Kartoffelrækkerne til Paris og derefter til Den gyldne by, Ouro Preto i Brasilien, både mere virkelig og mere utrolig. Som alle gode historier skal være; også dem, der bundler i virkeligheden.

For det gør min historie. I 2005 rejste jeg i naturforskeren Peter Wilhelm Lunds fodspor, for jeg ville opleve hans Brasilien og især området omkring Lagoa Santa, hvor han endte med at slå sig ned for at udforske forhistoriske knogle rester i klippehuler. Jeg gjorde ophold på vejen i barokbyen Ouro Preto, som ligger 180 km syd for Lagoa Santa – og her blev jeg hængende, betaget af byens charme med de mange smukke torve og fontæner og mere end 50 guldudsmykkede kirker og kapeller. Området, som byen ligger i, hedder Minas Gerais, og det var her, man i 1600- og 1700-tallet fandt guld, sølv og diamanter og etablerede minedrift – Ouro Preto betyder ”sort guld”, en hilsen til det dyb, man hentede kostbarhederne op fra. Og Minas Gerais blev et økonomisk og politisk magtcentrum, der sammen med São Paulo-området styrede resten af det store Brasilien i mange år. Den selvbevidsthed, der kendetegnede byen dengang, er stadig mærkbar.

Det gælder også den kvinde, jeg fuldstændig tilfældigt mødte en januardag i 2005. Jeg var faldet i snak med manden, der bestyrede et lille *pousada*, et gæstehus, og da han hørte, at jeg var dansk, udbrød han: ”Min bedstemor er og-

så dansk! Hende må du møde!” Og så blev jeg inviteret til drinks hos 98-årige Lili Araújo, født Jørgensen, og fik noget af hendes historie. Den handlede om at rejse alene til Paris i 1925, 18 år gammel, fordi hun ville på malerskole, gifte sig med sin brasilianske lærer fire år senere, flytte til Brasilien med ham – og blive enke i 1955. Og derefter få sig sit helt eget liv de næste 50 år, med indhold, hun selv skabte – som værtinde og inspirator for en række af Latinamerikas store kunstnere, navne som Pablo Neruda, Clarice Lispector, Jorge Amado, Elizabeth Bishop. Og ikke mindst under militærdiktaturet i 1964-85, hvor Lilis kælder også skjulte regimemodstandere som den senere præsident Dilma Rousseff og bossanova-digteren Vinícius de Moraes. Fra Europa kom gæsterne også – Sartre og de Beauvoir, Mario Praz og Leonor Fini. Og hele historien om Dona Lilis eventyrlige liv og menneskene omkring hende kan man læse i min bog, når den snart udkommer.

Men hvad med det nye materiale?

Det var en kasse tegninger, som havde stået gemt og glemt i en skunk, lige til min kilde fandt den før jul i 2023. Tegningerne er alle dateret ”Paris 1928”, altså året inden Lili flyttede til Brasilien, og de skildrer to unge kvinder, deres dagligliv som kunstskoleelever og deres liv i øvrigt i byernes by. Alt tyder på, at de forestiller Lili og en veninde. Kunstneren signerer sig kun med ERD, og det er ikke Lilis signatur, men det er tydeligt, at det er en person, der er tæt på hende, er fortrolig med hende og bor sammen med hende – på en af tegningerne ser man f.eks. de to unge piger i et noget usselt loftværelse, som da også betegnes ”Rottereden”. De går på Louvre sammen for at se kunst, de griner sammen og fortæller jokes, og en af dem – mon ikke det er blonde Lili? – bliver charmeret eller søgt forført af en sorthåret mand med lange øjenvipper ude i en skov. Kunne det være hendes kommende mand, Pedro Araújo, som hun jo gifte sig med året efter – eller er det bare en anden sydlænding, der er vild med lyse, skandinaviske piger?

Diskret veninde på skovtur med forelsket par
til Fontainebleau uden for Paris.
Tegning af Ellen Ruth Danholt

Nyheden om de fundne tegninger fik straks vækket mit altid redbonne research-gen, der burde været stuvet langt væk, når nu manuskriptet var afleveret. For hvem er ERD?

Det er nemt at se, at kunstneren bag signaturen både er en god iagttager og har masser af humoristisk sans, læg mærke til, hvordan hun skildrer sig selv i det herlige billede fra skovturen til Fontainebleau – hun har øjensynlig været med på den udflugt som alibi, og hun ligger nu og fløjter og lader som absolut ingenting ovre på den anden side af skovstien ... en ægte veninde!

Men hvem er hun? Signaturen passer ikke på nogen af de personer, jeg allerede ved var del af miljøet på kunstsolen i de år. Flere af dem blev siden berømte eller kendte navne, som William Scharff, Adam Fischer, norske Thorvald Hellesen, Astrid Noack, Franciska Clausen og Anna Klindt Sørensen. Men på skolen gik selvfølgelig også en række mennesker, der enten ikke slog igennem som kunstnere, eller som opgav at male. Heraf ikke så få kvinder, som Lili selv – men det er en helt anden historie, man må læse om i min bog.

Lili havde imidlertid to veninder i København, som hun havde gået til tegneundervisning med hos Astrid Holm i Bredgade. De fik, trods mange overtalelsesforsøg, ikke lov af deres forældre til at rejse til Paris, det er alt sammen velbeskrevet i breve. Veninderne hed Kammas Lassen og Ellen Danholt. Og Ellens mellemnavn har med lidt gravearbejde vist sig at være Ruth – ERD!

Ellen kom altså alligevel til Paris, og man må gætte på, hvad der fik hendes forældre til at skifte mening og bekoste hendes rejse og ophold i Paris. Eller var det Lilis familie, der betalte hendes rejse? Var hun fx sendt derned for at holde øje med veninden, og måske få hende med hjem?

I et af de breve, Lili skrev hjem til familien i Skovgaardsgade, beretter hun, at hun overvejer at forlænge det planlagte seks måneders ophold. Hun har brug for at lære mere, og det skal ikke

coste noget, for hun er blevet tilbudt gratis undervisning og et værelse bag atelieret at bo i. Allersidst i brevet fortæller hun i en tilføjelse med blyant, at hun skal stå model for sin lærer, Pedro Araújo.

Mon ikke den nyhed har forurolet familien derhjemme så meget, at der kom gang i planerne om en redningsaktion?

Det fik de ikke meget ud af, familierne i København. De så ikke Lili igen før i 1937, hvor hun var i Danmark i anledning af sin mors runde fødselsdag.

Men vi fik et kig ind i ungdomskultur og venindeloyalitet anno 1928! ✖

Balladen om Dona Lili. Fra Kartoffelrækkerne til Den gyldne by, udkommer på Multivers i det tidlige efterår 2024.

To veninder – den ene med kæreste – på kunstudstilling i Paris 1920'erne. Tegning af Ellen Ruth Danholt

Juhuuu!
Vi er blevet en selvstændig faggruppe.
Nu er vi med i foreningens bestyrelse
på lige fod med de andre faggrupper.
Vi arbejder for at styrke illustrators
rettigheder og vilkår.

Pip, pip
og hurra!

ILLUSTRATION LINE MALLING SCHMIDT

Illustratorerne er en faggruppe

På Illustratorernes årsmøde i 2023 sagde et stort flertal ja til at løsrive sig fra BU-gruppen for at danne deres egen faggruppe i Dansk Forfatterforening. I marts i år blev faggruppen til en realitet med nye vedtægter, nye rettigheder og pligter – Illustratorerne får blandt andet en fast plads i bestyrelsen på linje med foreningens øvrige fem faggrupper.

AF LENE MØLLER JØRGENSEN

Jeg jubler. Jeg jubler jo indeni,” siger illustrator Lilian Brøgger om Illustratorernes nye status som faggruppe. Hun er mangeårigt medlem af Dansk Forfatterforening og en del af Illustratorernes styrelse. At Illustratorerne nu er en faggruppe, giver anerkendelse, siger hun:

”Jeg ser det også som en understregning af, at den billedbårne litteratur og den skrevne litteratur er ligeværdige.”

Illustratorerne har været en del af Forfatterforeningen siden slutningen af 1981, som en gruppe under BU, men med egen formand og styrelse. Dengang i 1981 var det faktisk en hel forening, nemlig Foreningen af Illustratører, med forfatter og illustrator Gunnar Wille som meget aktiv formand, der tilsluttede sig Dansk Forfatterforenings BU-gruppe.

Foreningen af Illustratører var en forholdsvis ung forening på det tidspunkt, den var blevet dannet små fire år forinden, i 1978. Den varetog ”tegnernes faglige og kunstneriske interesser”, var ”organiseret under tegner/grafikerne i Grafisk Forbundshus” i København NV og havde knap 100 medlemmer.

Ikke alle medlemmerne tog med på rejsen til

Forfatterforeningen i 1981, men en del gjorde, og flere af dem er stadig medlem af Forfatterforeningen og af Illustratorerne i dag. Formanden Gunnar Wille var allerede medlem af Forfatterforeningen og BU og havde været det i en del år.

”I begyndelsen beholdt vi navnet Foreningen af Illustratører og var en slags associerede i Forfatterforeningen. Jeg husker ikke præcis, hvorfor vi kom til at høre under BU dengang. Måske fordi mange af os lavede børnebøger, måske fordi jeg var formand for Foreningen af Illustratører og samtidig medlem af BU – men i hvert fald kom vi ind under Forfatterforeningens beskyttende vinger,” fortæller Gunnar Wille.

Ingen bibliotekspenge

Lilian Brøgger har som nævnt været fagligt aktiv i flere perioder af sit liv og har de seneste par år igen været en del af Illustratorernes styrelse. I 1972 blev hun færdiguddannet fra Kunsthåndværkerskolen (i dag Design, Det Kongelige Akademi), hun tegnede flere pegebøger og debuterede som billedbogsillustrator nogle år senere med *Der hvor Linda bor*, skrevet af Bodil Bredsdorff. Bøgerne kom på biblioteket, men udløste ingen bibliotekspenge til illustratoren. På det tidspunkt fik kun eneforfattere biblioteks-

penge, mens illustratører, medforfattere, oversættere m.fl. ikke havde ret til noget. Bevillinger og lovgivningen om biblioteksafgift er gennem årene ændret mange gange – nogle grupper kom ind, og andre røg ud – men Lilian Brøgger var, sammen med illustratorkollegerne Jan Mogensen og Dorte Karrebæk, meget aktive i den kamp.

”Vi hev nærmest et halvt år ud af vores arbejdskalender for at koncentrere os om det faglige arbejde og forhandlinger,” siger Lilian Brøgger.

At illustratørerne ikke fik bibliotekspenge for deres billedbøger på bibliotekshylderne, føltes naturligvis som en stor uretfærdighed, fortæller Jan Mogensen:

”Jeg husker, at vi overvejede at gå ind på bibliotekerne og simpelthen fjerne vores bøger. Vi var vrede, men vi besindede os og valgte at gå den lovlige vej.”

Og i 1986 kom gennembruddet for illustratørerne, som fik billedbogen for børn med på listen over afgiftsberettigede.

”Det var en kæmpetriumph, da det skete” siger Jan Mogensen, der sammen med kollegerne overværede vedtagelsen fra tilhørrækkerne på Christiansborg. Han husker også, at forfatterne ikke var specielt samarbejdsvillige på det punkt – ”der er jo en spand penge, og den vokser ikke, selvom flere skal have del i indholdet,” siger han. Da illustratørerne fik del i bibliotekspengene, meldte han sig ind i Forfatterforeningen. Ikke før. Det samme gjorde Lilian Brøgger og Dorte Karrebæk.

Lilian Brøgger ”har historien med sig”, som hun siger, og læren af den er, at der skal kæmpes for rettigheder, de er ikke en selvfølge. I dag er hun er glad for, stolt over, at Illustratørerne har taget dette seneste skridt til faggruppe.

”Det kræver en faglig bevidsthed, som er genoplusset de seneste otte til ti år. Og så kræver det ildsjæle, og dem har der ikke været nok af – mange har haft svært ved at se værdien af fagligt arbejde. Opgaver som repræsentanter i udvalg, styrelser og i bestyrelsen har afskrækket

mange, som har fundet det for uoverskueligt og for arbejdskrævende. Men med et generationsskifte er der kommet flere ildsjæle til at løfte den billedbårne litteratur og bære arbejdet i en selvstændig faggruppe. Det er en styrke at være en god blanding af gamle og yngre, som vi er nu,” siger Lilian Brøgger.

Jan Mogensen har været en del af Illustratørstyrelsen i mange år, men trak sig i år. Også han ser forandringen, generationsskiftet og den øgede faglige bevidsthed.

”Det var sådan i mange år, at når der skulle laves noget praktisk, noget fagligt arbejde, så skyndte illustratørerne sig at kikke ned i deres blokke og tegne og skrible løs. De havde ikke lyst til at sige noget eller blande sig, men det har ændret sig nu.”

*
**

*Når Illustratørernes forperson
automatisk er en del af
Forfatterforeningens bestyrelse,
giver det adgang til større
indflydelse, og vi er dermed
repræsenteret på samme
vilkår som de øvrige faggrupper.
Det er et skridt op i hierarkiet.*

Marie Priem, illustratør og forperson for Illustratørerne

... med et generationsskifte er der kommet flere ildsjæle til at løfte den billedbårne litteratur og bære arbejdet i en selvstændig faggruppe. Det er en styrke at være en god blanding af gamle og yngre, som vi er nu.

Lilian Brøgger, illustratør og medlem af Illustratøernes styrelse

▲ **Større indflydelse**

Marie Priem har været forperson siden 2021, og hun kan nu sætte flueben ved en af de arbejdsopgaver, hun overtog dengang.

”Selvstændighed som faggruppe har været oppe at vende ad flere omgange, og jeg ved, at det har været til afstemning mindst én gang før min tid. Men der har været modstand mod det,” siger hun.

Modstand på grund af den arbejdsbyrde, der følger med at fungere som faggruppe, men måske har der også været en vis usikkerhed over at skulle sidde i forskellige udvalg, mener Marie Priem, for illustratører er visuelle mennesker og ikke ordmennesker. Men i de senere år har illustratører i stigende grad taget plads i mange af foreningens udvalg og dermed repræsenteret deres fag.

”Så tiden var moden nu, og der er nok også kommet nye kræfter til, som måske ikke helt har den samme tilknytning til BU-gruppen som tidligere,” siger Marie Priem.

Hun lægger vægt på den øgede integrering i Forfatterforeningen, som Illustratøerne nu vil få.

”Når Illustratøernes forperson automatisk er en del af Forfatterforeningens bestyrelse, giver det adgang til større indflydelse, og vi er dermed repræsenteret på samme vilkår som de øvrige faggrupper. Det er et skridt op i hierarkiet.”

Forankring af den visuelle genre generelt i Forfatterforeningen og en styrket interesse for

billedbogen, den illustrerede bog – for børn og voksne – og dens vilkår har topprioritet i faggruppen.

”Den visuelle litterære genre skal prioriteres på niveau med det tekstbårne, og bruddet med BU-gruppen skærer nok vores profil lidt skarpere – det understreger, at illustratøerne ikke kun tegner for børn og unge,” siger hun.

Også dét er en forskel, fra dengang Lilian Brøgger var ung og nyuddannet – at der er kommet flere bøger for voksne, som også er illustreret. F.eks. graphic novels for unge og voksne.

”I dag arbejder de fleste illustratører bredere og ikke kun med børnebøger. Det gjorde vi ikke. I det hele taget har vi generelt en bredere og mere billedbåren generation i dag, tror jeg,” siger Lilian Brøgger.

Hendes første opgave som selvstændig illustratør i 1970'erne kom dog fra Dansk Forfatterforening: et postkort, som blandt andet skulle bære teksten ”Red børnebogen”.

Krise, også dengang. I dag er mange genrer ramt, men ikke mindst billedbogen, som der udkommer færre og færre af, i mindre og mindre oplag og med dårligere og dårligere aflønninger til skaberne.

”Og,” siger Marie Priem, ”derfor er der virkelig brug for, at vi kæmper for billedbogen og sætter den på dagsordenen, så vi sikrer, at vi også i fremtiden skaber billedbøger på det høje niveau, som vi kender fra i dag og gennem tiden.” ✨

Kursuskatalog efterår 2024

kurser & videreuddannelse for forfattere, oversættere & illustratører

Der vil blive annonceret flere kurser løbende, så hold øje med hjemmesiden,
hvor du finder eksakte tidspunkter og desuden kan læse om,
hvordan du søger om plads på kurserne:
<https://danskforfatterforening.dk/kommende-kurser/>

DANSK FORFATTERFORENING

Strandgade 6, stuen, 1401 København K www.danskforfatterforening.dk

LYDMEDIER

Muligheder, nye veje at gå og fremtidige arbejdsfelter for skøn- og faglitterære forfattere i forhold til lydbøger, podcast og radio.

Undervisere:

Sille Funder

og Cecilie Egholm Tonnesen

Tid: 23. august 2024

Sted: Strandgade 6

For: S, L, BU, F

LÆS OP

Hvordan bliver man en bedre lydbogsindlæser eller indtaler af speak til radioprogrammer og podcasts? Instruktion og stemmetræning.

Underviser:

Lotte Andersen

Tid: 12. september

Sted: Strandgade 6

For: L, S, F & BU

**REDAKTIONS-
PROCESSER**

Hvordan kommer man fra et manuskript til en færdig fagbog set fra redaktørens side? Hvordan forløber den arbejdsproces, og er der nogle mønstre alt efter genre, forskellige typer af forfatter m.m.?

Hvordan ser den ideelle redigeringsproces ud set fra forlagets/redaktørens side?

Undervisere:

Jacob Søndergaard

og Mette Korsgaard

Tid: 13. september

Sted: Strandgade 6

For: Alle

LIV TIL DIN BOG

Hvordan giver man sine bøger et længere liv efter udgivelsen?

Hvordan skal det liv være, og hvad kan du selv gøre?

Hvor ligger de gode historier, du selv kan fortælle? Og hvem kan du få til at hjælpe dig?

På kurset får du også indblik i litteraturformidlerens/arrangørens måde at tænke på:

Hvem får man øje på og hvorfor, og er der noget, man skal og kan være opmærksom på som forfatter i den forbindelse?

Undervisere:

Lise Bach Hansen

og Lotte Kaa Andersen

Tid: 19. september 2024

Sted: Strandgade 6

For: Alle

DEN GODE FORSIDE

Hvad skal den gode forside kunne? Hvor meget skal man lade forlaget afgøre, og hvor meget/ hvordan kan og skal man som forfatter selv være inde over? Hvad skal der til for at lave en forside, der fungerer, og som også sælger?

Uskrevne regler og overvejelser i forhold til genrer og målgrupper.

Undervisere:

Anne Strandfelt

og Lizet Hee Olesen

Tid: 20. september

Sted: Strandgade 6

For: Alle

SoMe – FOR OVERSÆTTERE OG FORFATTERE

Gennem teori og praktiske øvelser lærer du på dette kursus, hvordan man som oversætter og forfatter kan bruge sociale medier til at promovere sig selv og sine værker.

Undervisere:
Kathrine Skytt Persson
Tid: 3. oktober 2024
Sted: Strandgade 6
For: Alle

HUMOR I LITTERATUREN

Hvordan fungerer humor og satire bedst i litteraturen, hvornår er en tekst sjov, og hvorfor? Erlend Loe fortæller med udgangspunkt i sit eget forfatter-skab og inddrager eksempler fra litteratur- og filmhistorien.

Underviser:
Erlend Loe
Sted: Strandgade 6
Tid: 1. november 2024
For: BU, S, L

NARRATIVT BEGÆR

Hvad er det umiddelbart u håndgribelige, der er med til at fastholde læserens interesse og engagement i en fortælling? Hvordan kan man som forfatter aktivt bruge litterære greb og fortællemæssige virkemidler til at skabe og bevare det narrative begær hos læseren?

Underviser:
Malene Kirkegaard
Sted: Strandgade 6
Tid: 14. november 2024
For: Alle

AT OVERLEVE SOM FAGBOGSFORFATTER

Kontraktforhandling, netværksarbejde og redaktørpleje, samarbejdet med forlaget og sparring på fondsansøgninger.

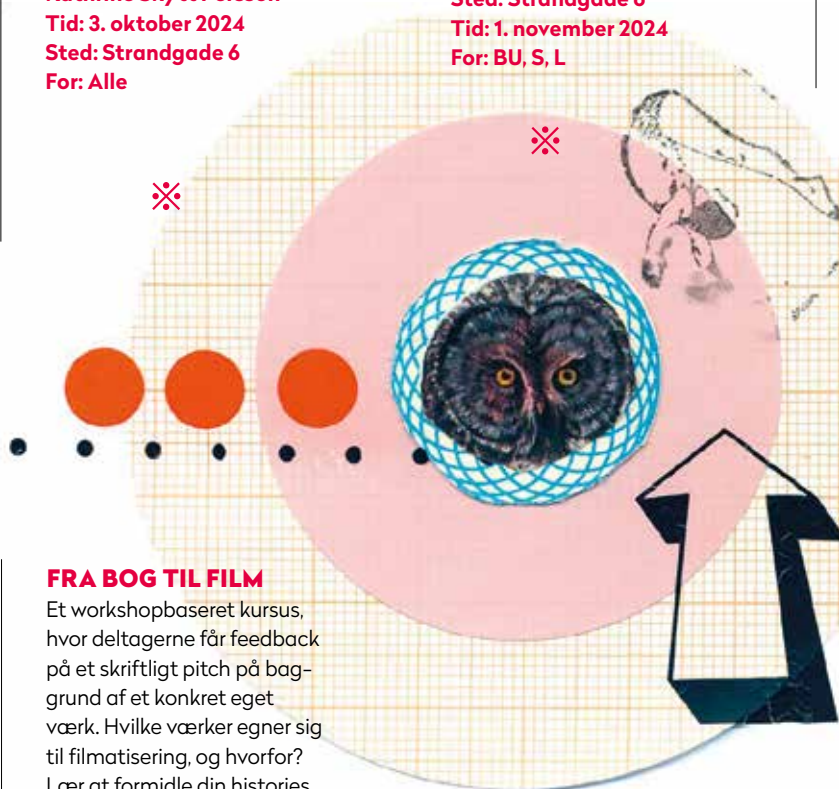
Underviser:
Niels Olsen
og Troels Gollander
Sted: Strandgade 6
Tid: 6. september 2024
For: F

FRA BOG TIL FILM

Et workshopbaseret kursus, hvor deltagerne får feedback på et skriftligt pitch på baggrund af et konkret eget værk. Hvilke værker egner sig til filmatisering, og hvorfor? Lær at formidle din histories kerne på en overbevisende og engagerende måde, og få indsigt i processen bag filmatisering af bøger.

Underviser:
Regner Grasten
Tid: 3. november 2024
Sted: Strandgade 6
For: S, BU, F

**DER KAN KOMME FLERE KURSER I LØBET AF EFTERÅRET
 – HOLD ØJE MED HJEMMESIDEN, HVOR DE BLIVER
 ANNONCERET:
 DANSKFORFATTERFORENING.DK**

ALT DET PRAKTISKE

✳️ Kurser er gratis for medlemmer af DFF. Hvis du er forhindret, så meld afbud, så kan en anden få pladsen. Associerede medlemmer betaler halvdelen af kursets pris. Ikke-medlemmer betaler fuld pris. Ved afbud senere end 31 dage før refunderes kursusgebyret ikke. Ved aflysning af kurset refunderes kursusgebyret.

✳️ Når man søger et kursus, skal man skrive en begrundet ansøgning – det skal forstås som en kortere beskrivelse af dit professionelle virke, hvad du arbejder på lige nu, hvorfor netop dette kursus har din interesse, og hvad du regner med at få ud af kurset.

✳️ Mange kurser henvender sig til en specifik faggruppe, og den gruppe har fortrinsret. Men du er velkommen til at søge et kursus, selvom du ikke tilhører den pågældende faggruppe.

✳️ Der tages forbehold for ændringer i programmet. Hold dig orienteret om eventuelle ændringer på: danskforfatterforening.dk

✳️ Tilmeldingsfrister og detaljer om tilmelding: danskforfatterforening.dk

✳️ Du skal tilmelde dig kurser, ca. en måned før kurset afholdes. Se de præcise frister og datoer på danskforfatterforening.dk

MANUSKRIFT- OG OVERSÆTTESSTØTTE

Kursusudvalget i Dansk Forfatterforening tilbyder tre forskellige manuskriptstøtteordninger, hvor du kan få en garvet forfatter eller oversætter til at læse dit manuskript igennem.

NB! Støtten gives udelukkende til ordinære medlemmer af foreningen

FØDSELHJÆLP

✳️ Har du ideer og skitser til et værk/projekt, som du ikke kan få hul på, kan du søge om råd hos en erfaren forfatter/illustrator. Almindeligvis bevilger Dansk Forfatterforening fire timers vejledning.

MANUSKRIPTEGANG

✳️ Foreningens medlemmer kan søge om manuskriptlæsning i et antal timer hos en forfatter, de har mulighed for selv at foreslå.

✳️ Har du fået afslag og kan ikke komme videre? Så kan du få professionel hjælp fra en erfaren kollega, som kan gennemgå dit manuskript og hjælpe dig med at finde ud af, hvor problemerne ligger.

✳️ Almindeligvis skal én betingelse være opfyldt, før man får denne støtte: Manuskriptet har været på mindst ét forlag og har modtaget en begrundet afvisning. Alternativt medsendes minimum tre afslag fra tre forskellige forlag.

OVERSÆTTESSTØTTE

✳️ Som oversætter i Dansk Forfatterforening kan du søge om sparring eller konsulentbistand til en oversættelse i et antal timer hos en erfaren oversætter eller en anden fagperson, du har mulighed for selv at foreslå. Du kan få hjælp til en stilistisk vanskelig oversættelse fra en erfaren oversætterkollega eller konsulenthjælp til en særlig fagterminologi fra en person med ekspertise inden for et felt – f.eks. våben, historie, religion mv.

✳️ Almindeligvis skal én betingelse være opfyldt, før man kan få støtte: Der skal foreligge en kontrakt med et forlag om oversættelsen.

✳️ For alle tre ordninger gælder det, at forfatteren/illustratoren/oversætteren, som påtager sig opgaven, honoreres med 400 kr. i timen. Når timerne er afviklet, skal begge parter indsende en kort beskrivelse og vurdering af, hvordan samarbejdet forløb.

ANSØGNINGSFRISTER:

Kursusudvalget har fire ansøgningsfrister:

✳️ 1. marts, ✳️ 1. maj, ✳️ 1. august ✳️ 1. november

Ansøgningen skal indeholde følgende: kontaktoplysninger, tidl. udgivelser med angivelse af genre, kort resumé, beskrivelse af omfang og info om kontakt med forlaget, evt. konsulentudtalelser, afslag, kopi af kontrakt med forlag om oversættelsen, en indkredsning af, hvori problemerne opstår, en beskrivelse af, hvad en evt. konsulenthjælp skal bestå i, evt. et forslag til en kollega/konsulent som vejleder. Du skal ikke indsende hele dit manuskript.

Ansøgning om manuskriptstøtte sendes til:

Dansk Forfatterforening, Kursusudvalget
Strandgade 6, st., 1401 København K
eller på mail:
kursus@danskforfatterforening.dk

Dette kursusprogram for efteråret 2024 er udgivet af Dansk Forfatterforening

Kursussekretær: Kristina Nya Glaffey Sekretariatschef: Sara Strand Redaktør: Lene Møller Jørgensen

Grafisk design: salomet grafik/Mette Salomonsen Illustrationer: Lise Rønnebæk

Henvendelse om kurser: kursus@danskforfatterforening.dk Anden henvendelse: df@danskforfatterforening.dk

Generalforsamling 2024

En tabt sag i Højesteret, en revideret ophavsret, penge til bogindkøb til skolerne – formand for Dansk Forfatterforening Morten Visby gav en status over de første måneder af 2024 på årets generalforsamling.

AF LENE MØLLER JØRGENSEN

Dansk Forfatterforenings formand, Morten Visby, læste årsberetningen for 2023 højt og kom derefter med en kort opfølgende status på udviklingen de første måneder af 2024.

Han begyndte med den tabte sag i Højesteret. Dansk Forfatterforening har på vegne af forfatter og oversætter Arne Herløv Petersen ført sag i Højesteret med krav om at få udleveret forfatterens dagbøger, som Politiets Efterretningstjeneste kopierede i forbindelse med en sigtelse for spionage i 1981 – sigtelsen blev siden frafaldet, men kopierne blev aldrig afleveret til ejermanden. I stedet blev de afleveret til Rigsarkivet, hvor forskere og andre kan få adgang til dem. Det er en krænkelse af Arne Herløvs menneskerettigheder og af hans ophavsret, mener Dansk Forfatterforening. Det var Højesteret ikke enig i. Den eneste mulighed for at få medhold er nu at tage sagen til Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol.

”Bestyrelsen er i øjeblikket i tænkeboks for at overveje næste skridt – det er en meget stor beslutning,” sagde Morten Visby.

Folketinget har førstebehandlet den reviderede ophavsretslov, hvor DFF havde fremsat to væsentlige ønsker under høringen. For det før-

ste en annullering af billedcitatsundtagelsen, som ville skade illustratørernes rettigheder – det krav gik igennem. For det andet et ønske om en skærpet ramme for AI, en understregning af ophavsretsindehavere som mennesker i modsætning til maskiner samt en afklaring af, at tekst og datamining ikke skal omfatte en ret til at træne generativ AI – det krav gik ikke igennem, og dermed er der ingen nærmere styring af kunstig intelligens med i den reviderede ophavsretslov.

Landets skolebiblioteker har fået en bevilning på 21 millioner kr. til indkøb af fysiske bøger, ligesom der efterfølgende er bevilliget en halv milliard til indkøb af bøger til skolernes undervisningsbrug over ti år.

”Der er politisk fokus på behovet for bedre bogsamlinger på skolerne, så skærme kan skiftes ud med bøger i dele af undervisningen,” sagde formanden, ”men når den halve milliard spredes over ti år, svarer det til 80 kroner pr. elev pr. år på landsplan. Det dækker ikke behovet.”

Samtidig er der planlagt besparelser på CFU, Center for Undervisningsmidler – en besparelse, som DFF ellers havde medvirket til at få taget af bordet i første omgang, men som nu er tilbage. Planen er en permanent besparelse

på 42 millioner kr., hvilket svarer til en femtedel af CFU'ernes budget. Det er problematisk, da det netop er CFU, som skal udrulle indkøbet af bøger for den halve milliard.

Formanden opdaterede også forsamlingen om de mange møder, der har været mellem forfattere og især de store forlag om vilkårene omkring streaming.

”På møderne har forlagene lyttet og været imødekommende, men der er ikke kommet konkrete aftaler ud af det, ligesom forlagene over for forfatterne heller ikke har vist interesse i åbenhed om deres kontrakter med streamingtjenesterne.”

Dansk Forfatterforenings jurist, Anne Koldbæk, kunne desværre ikke være til stede ved generalforsamlingen, men Morten Visby fremhævede, at hun har modtaget den prestigefyld-

te Ophavsretspris 2024 fra Dansk Selskab for Ophavsret. I begrundelsen for prisen fremhæver selskabet bl.a., at Anne Koldbæks imponerende præstationer som erfaren ophavsretsjurist har gjort hende til en førende juridisk autoritet på forfatterområdet med tung forankring i praksis.

”Vi kan være stolte af, at vi eksklusivt har Danmarks eneste forfatterjurist. Og prisen og de ti tusind kroner går naturligvis til Anne – men vi er også glade, for det er os, der har hende!” sagde Morten Visby.

Der var ikke valg i år, det er der kun hvert andet år i Dansk Forfatterforening, så generalforsamlingen sluttede tidligt og brød op til boller, vand og hyggeligt samvær i gården inden middagen. ✖

Bibliotekspenge

I år blev biblioteksafgiften for første gang uddelt efter en dynamisk model, hvor størrelsen af de to puljer til hhv. trykte og digitale bøger bygger på forholdet mellem bibliotekernes fysiske og digitale udlån. Pengene i de to puljer fordeles herefter som hidtil. Puljen til trykte bøger uddeles efter bestand, omfang og genre. For de

digitale bøger bygger beregningen ligeledes på omfang og genre, men da der ikke er en digital bestand, der kan tælle, bruger man i stedet for bestandstallet en kombination af tre faktorer: tilrådighedsstillelse, udbredelse og anvendelse.

Der tildeles et halvt point for hver kommune, hvor e-bogen eller lydbogen findes til

udlån (tilrådighedsstillelse). NOTA tæller som en kommune.

Der tildeles fem point for hver kommune, hvor e-bogen eller lydbogen har været udlånt (udbredelse). Alle kommuner udløser samme antal point. ✖

Er du stavnsbundet til dit forlag?

Sig nej til helt urimelige krav til dig og dine kommende værker i forlagskontrakter

AF DANSK FORFATTERFORENINGS JURIST, ANNE KOLDBÆK

Både forfattere og forlag ønsker at fortsætte et godt samarbejde til den næste bog, men indtil der er indgået en aftale om udgivelse, kan begge parter frit skifte mening. Nogle gange ønsker forlaget dog mere af forfatteren.

※ **”Du må kun udkomme hos os”** står der i et forlags velkomstbrev til en ny forfatter. Forlaget skriver, at samarbejdet stopper, hvis forfatteren tilbyder sine kommende bøger til andre forlag. Forfatteren skal droppe bøger, som forlaget afviser, fordi det kan ”ødelægge forfatterskabet”. Det er helt uacceptabelt og kan ikke håndhæves juridisk.

※ **”Forlaget har option på din næste bog”** ses i flere forlagskontrakter. Det kan give mening, hvis det er næste bog i en serie. Men hvis det er en ubestemt ”næste bog”, så kan forfatteren ikke få udgivet en bog på et andet forlag, før optionen er opfyldt. En option er kun bindende for forfatteren, det står forlaget frit for at sige ja eller nej til et tilbudt manuskript. Optioner bør formuleres med udløb efter en tidsperiode. Forhandlingsretten skal være fri, forfatteren skal ikke acceptere en dårlig forlagskontrakt.

※ **”Forlaget ejer konceptet”** stod der i en skønlitterær kontrakt. Forlaget mente, at fordi de havde spurgt forfatteren, om denne ville skrive en roman ud fra et bredt emne, mens forfatteren selv valgte tidsperiode, handling og persongalleri, så måtte forfatteren ikke skrive flere bøger om det samme univers uden aftale med forlaget. Det er som udgangspunkt ikke rimeligt. Konceptrettigheder kan også optræde inden for faglitteratur, f.eks. i forbindelse med en serie af rejseguides eller en lærebog, der indgår i et læsesystem. Her kan konceptrettigheder være rimelige.

Hvis forfatteren vil overdrage koncept- eller universrettigheder, skal det medføre bedre vilkår i kontrakten end sædvanligt for at være rimeligt.

※ **Husk også bagkanterne!** Uanset kontraktens vilkår er det altid vigtigt, at det fremgår af kontrakten, at du kan få rettighederne til et udgivet værk tilbage enten ved opsigelse efter en bestemt årrække eller ud fra et målbart kriterie om, at forlagets salgsindsats er ophørt. Ellers er den pågældende bog vitterlig stavnsbundet til forlaget. ※

KALENDER

Hvor intet andet er nævnt, holdes møderne i Dansk Forfatterforenings lokaler i Strandgade 6, København.

BOG- OG BIBLIOTEKSMESSE I GÖTEBORG

Torsdag d. 26. til søndag d. 29. september.

Medlemmer af Dansk Forfatterforening får stor rabat. Send en mail til df@danskforfatterforening.dk senest d. 29. august, hvis du vil købe billet.

AUTORKONTOEN

Autorkontoen åbner for ansøgninger omkring d. 1. august.

Hold øje med hjemmesiden. Ansøgningsfrist er tirsdag d. 3. september kl. 12.

LEGATRECEPTION

Tirsdag d. 11. juni kl. 16-18

Årets legatmodtagere fejres med taler og bobler.

DOF

Hieronymusdagen fejres i København

Mandag d. 30. september
På den internationale oversætterdag inviterer DOF til vin og *Jane Eyre*-foredrag i Strandgade ved Ida Klitgaard. Præcist tidspunkt følger.

DE SKØN-LITTERÆRE

LÆSBAR

Fredag d. 31. maj kl. 16-18

Kom, lyt, læs op, giv feedback i en konstruktiv, kærlig og kollegial tone på tværs af grupper. Tilmelding en uge før til sinusreuss@gmail.com, skriv "Læsbar" i emnefeltet.

Kreativ Proces med Malene Ravn

Tirsdag d. 4. juni kl. 19-21

Tilmelding en uge før til ane@jpm.dk, skriv "Kreativ Proces" i emnefeltet.

Sommerhygge!

Fredag d. 28. juni kl. 16-18

Mere info følger. Tilmelding en uge før til stephanie@caruana.dk, skriv "Sommerhygge!" i emnefeltet.

Workshop:

Giv stemmerne liv og karakter

Lørdag d. 24. august og søndag d. 1. september, begge dage kl. 11-15

i Strandgade

Tilmelding senest onsdag d. 10. august til sinusreuss@gmail.com, skriv "workshop" i emnefeltet.

Kreativ Proces med Viggo Bjerring

Torsdag d. 19. september kl. 19-21

Tilmelding en uge før til evaparum.cph@gmail.com, skriv "Kreativ Proces" i emnefeltet. Tjek hjemmesiden for flere datoer og detaljer.

AARHUSGRUPPEN

Infomøde om bibliotekspenge

Torsdag d. 30. maj kl. 16-18,

Godsbanen, Vogn 1

Besøg fra Slots- og Kulturstyrelsen. Tove Marie Rosendal og Jeppe Naur Jensen orienterer om biblioteksafgiften.

Det litterære værksted - Skab!

Tirsdag d. 4. juni kl. 17-20

Med Annie Bahnsen i Vogn 1 på Godsbanen. Tilmelding på a9bahnsen@gmail.com senest dagen før.

SENIORGRUPPEN

Udflugt i Tove Ditlevsens fodspor

Torsdag d. 6. juni

(Kun for medlemmer af Seniorgruppen)

Busudflugt til Møn Flugtrute

Tirsdag d. 20. august

(Kun for medlemmer af Seniorgruppen)

Oriente som horisont/ Marie-Louise Svane

Tirsdag d. 3. september

(Alle medlemmer af Dansk Forfatterforening er velkomne)

HAIKU-GRUPPEN

Ginko i Landbohøjskolen

Søndag d. 25. august kl. 13

Mødested: Indgangen til Landbohøjskolens Have, Bülowsvej 17, Frederiksberg

Ginko i Københavns havn Søndag d. 29. september kl. 13-17

Vi tager enten havnerundfart "Strømmå" (fra 109 kr.) eller havnebusserne og går til møde i Strandgade med oplæsning bagefter. Mødested: Nyhavn 3, Kbh. (eller Ved Stranden 26, Kbh.)

Foredrag om surrealisme Søndag d. 27. oktober kl. 13-17

Foredrag ved Helge Krarup efterfulgt af bogreception for engelske haiku-samlinger af Pia Valentin Sørensen og Hanne Hansen.

Foredrag om haiku og zen v/Ulla Conrad

Søndag d. 24. november kl. 13-17

Strandgade 6, Kbh.

Julehygge på Den franske Café Søndag d. 8. december kl. 15

Mødested: Den franske Café, Sortedam Dosseringen 101, Kbh.

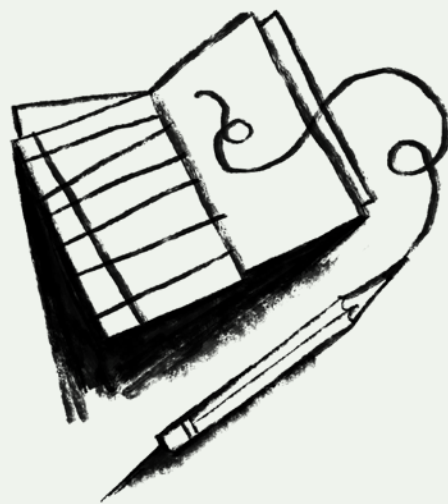

Illustration Line Mølling Schmidt

NYE MEDLEMMER

June Dahy, DOF
Slangerup
Senest udgivne titel: *Lån mig vinduet*, Screaming Books, 2023

Jasmin Richter Hansen, S,
Aarhusgruppen
Aarhus
Senest udgivne titel:
Drømmen om Frihed,
Science Fiction Cirklen, 2023

Pernille Schou, S
Herlev
Senest udgivne titel:
Mord i delegationen,
Grønningen 1, 2024

Lea Kala Elia Landgreen, BU
Senest udgivne titel:
Jeg er ikke din, Krabat, 2024

Julie Bang, BU
Senest udgivne titel:
Den største historie,
Politiken, 2023

Mette Mynderup Jensen, F
København
Senest udgivne titel:
Jeg er leder, Akademisk, 2024

Yen Frydensberg Egebak, F
Gudme
Senest udgivne titel:
Dyrk grøntsager året rundt,
Gyldendal, 2024

Anjelica Søndergaard, S
Senest udgivne titel:
Turkish delight,
Brændpunkt, 2023

Anne Krogh Hørning, DOF
Farum
Senest udgivne titel:
Hævneren fra Helheim,
Turbine, 2024

Hanne Marie Houkjær, F
Odder
Senest udgivne titel: *Mennesket
og verden*, Centrum, 1996

Maj-Britt Randklit, S
Odense
Senest udgivne titel: *Usynlig i
mørke*, Forfatterkabet.dk, 2023

Henrik Olsen, S
Nykøbing Sjælland
Senest udgivne titel:
Fyrstens fald, Attika, 2023

Astrid Lindeloff, DOF
Frederiksberg
Senest udgivne titel:
Det forbudte løfte, Zara, 2023

Jørgen Kreiner-Møller, F
Lyngby
Senest udgivne titel:
Kirkens nye huse,
Gads Forlag, 2022

Lone Theils, S
København
Senest udgivne titel:
Britiske seriemordere, L&R, 2023

Sanne Bjerg, F, S
København
Senest udgivne titel:
Fejttagelsesnes bog, L&R, 2027

Henriette Vesterbak, DOF, S,
Aarhusgruppen
Tranbjerg
Senest udgivne titel:
Hjerterum,
Flamingo/Gyldendal, 2023

Mikael Rauno Lindholm, S
Køge
Senest udgivne titel:
Peters bog: Vinter uden sne,
Alhambra, 2023

Karin Thorngreen Lindholm
Skævinge
Senest udgivne titel:
Elsket af røvene i skoven,
Historia, 2022

Liv Helm, S,
Kvindelige Forfattere
Senest udgivne titel:
Med hjertet i hånden,
Gyldendal, 2024

Jon Skråentskov, Illustratorerne
København
Senest udgivne titel:
*Tyggegummidamen og andre
historier*,
Carlsen, 2021

Emilia Rubæk Holm, Illustrato-
torerne
Hundested
Senest udgivne titel: *Noor er
faktisk stor*, Forlaget Carlsen,
2024

Marianne Schjøtt Rohweder, S
Nørre Asminderup
Senest udgivne titel:
Ulvetider,
Grønningen 1, 2024

Trine Lundager, S,
Kvindelige Forfattere
Senest udgivne titel:
Når jeg ser dig fra en vis afstand,
Alpha, 2024

Jonas Roel Jørgensen, DOF
Vanløse
Senest udgivne titel:
Første år på byens pub,
Cicero, 2023

Baltser Andersen, L
Løgumkloster
Senest udgivne titel:
Den store bjørn, ALFHEIM, 2023

Ida Maria Forster Kristensen,
DOF
Bælum
Senest udgivne titel:
*School of Talents: 3. time –
monster i sigte*,
Bolden, 2023

Anne Thorogood, S
Senest udgivne titel:
Skyggerosen, Mofibo, 2024

Dansk Forfatter-
forening Strandgade 6,
stuen, 1401 København K
Tlf.: 3295 5100
Tlf.-tid: man.-tors. 10-12
og 13-15. Fredag lukket.
df@danskforfatterfor-
ening.dk
www.danskforfatter-
forening.dk

FORMAND:
Morten Visby
formand@danskforfat-
terforening.dk

JURIST:
Anne Koldbæk
jura@danskforfatter-
forening.dk
(Anne Koldbæk er
deltidssygemeldt, men
varetager den juridiske
medlemsrådgivning på
denne mail)

BOGHOLDERI:
Trine Larsen
bogholderi@danskfor-
fatterforening.dk

**MEDLEMSADMINI-
STRATION M.M.:**
Nena Wiinstedt
(sekretær):
df@danskforfatterfor-
ening.dk,
Alberte Thrane
Lindberg:
assistance@danskfor-
fatterforening.dk,
Isabella Katzef:
medlemsservice@
danskforfatterfor-
ening.dk

KURSUSSEKRETÆR:
Kristina Nya Glaffey:
kursus@danskforfat-
terforening.dk
Tlf.-tid: onsdag kl. 10-12
og 13-15

**SEKRETARIATSCHEF
OG WEBREDAKTØR:**
Sara Strand
ss@danskforfatterfor-
ening.dk

Bestyrelsen:

Morten Visby (fmd.), Stephanie Caruana
(næstfmd.), Henrik Poulsen (kasserer), Cindy
Lynn Brown, Juliane Wammen, Ditte Wiese,
Anne Sofie Hammer, Nanna Gyldenkerne,
Nanna Lund, Lotte Thrane, Marie Priem,
Tomas Björnsson og Daniel Boysen.

Gruppernes styrelser:
S-gruppen
Stephanie Caruana (fmd.)
Eva Parum
Lisa Holmfjord
Anne Nielsen
Anne Hjelmsø
Anne Zenon
Sanne Udsen
Martin Holmslykke
Sinus Reuss
Sally Altschuler

BU-gruppen
Ditte Wiese (forperson)
Anna Bridgwater
Anne Sofie Hammer
Jette Rydahl Sørensen
Birgitte Bregnedal
Michala Elk
Gunnar Wille
Kim Langer (suppl.)
Maria Rørbæk (suppl.)
Lise Bidstrup (suppl.)
Illustratorerne
Marie Friem (forperson)
Alice Snerle Lassen
Tomas Björnsson
Lillian Brøgger
Line Malling Schmidt
Zarah Juul
Peter Hermann
Simon Væth (suppl.)
Toril Bækmark (suppl.)
Kontraktrådgivning: Anya Winqvist

L-gruppen
Cindy Lynn Brown (fmd.)
Erik Trigger Olesen
Jesper Rugård Jensen
Thorvald Berthelsen
Pia Deleuran
Thore Bjørnvig
Irene Sidenius (suppl.)
Hans-Erik Rasmussen (suppl.)
F-gruppen
Henrik Poulsen (fmd.)
Thomas Dickson (næstfmd.)
Pernille Frost
Kaare Øster
Anne Hedeager Krag
Charlotte Langkilde
René Karpantschof
Cathrine Errboe (1.-suppl.)
Tommy P. Christensen (2.-suppl.)

DOF
Juliane Wammen (fmd.)
François-Eric Grodin (næstfmd.)
Signe Lyng (kasserer)
Birthe Lundsgaard
Siri Nordborg Møller
Nanna Katrine Lund
Ninna Brüggemann Brenøe
Louise Ardenfelt Ravnlid (1.-suppl.)
Lotte Jansen (2.-suppl.)

Haikugruppen
Ulla Conrad (fork. ullaconrad@mail.com)
Kvindelige forfattere i DFF Birte Kont (birte-
kont@mail.tele.dk)

Læremiddelgruppen
Henrik Poulsen (fmd. henrik@henrikpoulsen.com)
Seniorgruppen i DFF
Benny Pedersen (fmd. bpe1954@gmail.com)
Aarhus-gruppen i DFF
Dorthe Klyvø (fmd. info@klyvo.dk)
Nordjyllands-gruppen i DFF
Mai Odgaard Petersen (maiodgaard@gmail.
com)

Portfolio

Du er uddannet tegner, men efter en årrække begyndte du også at skrive?

Jeg har arbejdet med grafisk design og tryksager for at tjene penge, og ved siden af har jeg så haft "mit eget", altså mine egne kunstneriske arbejder. Og på et tidspunkt begyndte der at snige sig flere og flere ord og tekst ind i mine tegninger. Jeg ved ikke hvorfor, for tidligere har jeg altid afholdt mig fra at skrive.

Hvorfor har du afholdt dig fra at skrive?

Jeg har altid været omgivet af mennesker, der var virkelig dygtige til at skrive. Min mor, Trille, var forfatter og skrev fine sangtekster, min bedste veninde skriver sangtekster, og så har jeg ovenikøbet været nabo til Pia Juul. De gjorde det jo rigtig godt, så jeg overlod det helt til dem.

Men ord og tekst trængte sig altså på i dine billeder?

Ja, og jeg afprøvede f.eks. tegneserien, men det fungerede ikke for mig. Så faldt jeg over en stor amerikansk dokumentarisk bog med tekst og tegninger for voksne. Den gav mig ideen til min debutbog, som er dokumentarisk, en "grafisk bio".

En grafisk biografi, *Hvid som Jasmin*, om Iben Nagel Rasmussen – hvorfor valgte du at portrættere hende?

Hun har en spændende kvindehistorie. Der er noget fascinerende over 50'ernes pæne piger i strutskårter, som et årti senere eksperimenterede og slog sig løs i ungdomsoprøret – og som landede på benene igen. Jeg tror, mange, måske især kunstnere, kan spejle sig i hende.

Og så blev du ved med at skrive?

Det gik ret godt med min debutbog, og jeg søgte ind på Forfatterskolen for Børnelitteratur. Der fik jeg masser af øvelse, og efterhånden turde jeg lade mine tekster stå alene. Jeg skrev *Små dyr med store vinger*, som udkom i 2019.

Du arbejder stadig med grafisk design for virksomheder – hvad arbejder du på nu af egne værker?

Gennem syv-otte år har jeg arbejdet på endnu en grafisk dokumentar, *Mit Tjernoby*, som allerede ligger som podcast. Forfatter Anja Hitz og jeg skriver sammen på en tekst til en billedbog og på et børneteaterstykke, som er antaget, om den afdøde komponist Else Marie Pade. ✖

**SILLE JENSEN, uddannet fra Hogeschool voor de Kunsten i Amsterdam 1991-95,
 Forfatterskolen for Børnelitteratur og Dramatiker Væksthus.
 Debuterede i 2015 med *Hvid som jasmin*, en grafisk biografi.**